

SPEJDERJUL 1962

FØR jeg begynder, så lad mig sige det her og nu - jeg sælger ikke folkevogne i min fritid! Men skulle jeg en dag blive arbejdsløs, så er det muligt, jeg begynder i branchen, for mage til bil . . .!

En folkevogn, tre missionærer og en solvarm jul havde sat hinanden stævne i Afrika.

Folkevognen var blå og fuld af mod, som alle nye biler er det, indtil de har stiftet bekendtskab med Afrikas hullede veje. Når der er gået et år eller der omkring, så begynder de fleste biler at snøfte og få gigt både her og der og bliver rigtig pylrede. Hvis ikke det var, fordi en bil også har en slags fornemmelse af, hvad trofasthed betyder, så lagde den sig s'mænd ned på maven og hulkede et dødekvad over sig selv, når det første år er gået; men som sagt vores folkevogn var endnu ikke på det hold. Den stod og slog smut med øjnene og fik en masse brune ditto retur, for afrikanerne så gerne på den og smilede bredt over dens blå lykke.

De tre missionærer var som folk er flest, når man ser bort fra, den ene var rødhåret, den anden fra Amerika og den tredje fra København! De havde imidlertid én ting fælles: de ville have en god jul og en rigtig jul.

Jul! Ja, det var den tredje bestanddel i stævnemødet, og om dens virkelighed kunne der siges meget.

I Danmark har man nisser og marcipangrise, i Amerika har man rendyr og plasticjuletræer - i Nigeria har man bare æslerne! Når de kommer trippe-ti-trap henad de snoede savannestier, med kornsækkene på ryggen, så ved man, det snart er jul. Kornet skal til markedspladsen og sælges. Mens grå æsler står og dukker hovedet i ulden træthed og i markedspladsens støv og mylder, forberedes julen i dens ejers hjerte. Når kornsækkene er tomme, og de gule mønter klirrer i hånde, så dukker sorte Sambo op. Han svajer med ryggen og glinser under næsen og håber på en ny skjorte. Måske får han den, men der er flere chancer for, den bliver til en undertrøje. Den er billigere, og det må man se på i en stor familie. Nå, en undertrøje er jo også noget, og Sambo siger, »det er en ting at sige tak

for«, så der kunne vel ske værre ting end det op imod jul i Nigeria.

Jul i Nigeria kan betyde så meget, men de fleste steder i de nordlige distrikter betyder den ingenting. Juleaften er en aften som alle andre. Juleaften - en aften som alle andre? Det var det, de tre missionærer ville ud og undersøge. De ville finde ud af, hvordan de mennesker havde det, der ikke vidste noget om julen.

Nu forholder det sig sådan, at jeg var en af de tre missionærer, så jeg husker så godt den morgen, da vi pakkede bilen. Vi lagde feltsengene, moskitonetten og madvarerne i bagagerummet og anbragte os selv i passagerummet. Det var en praktisk fordeling, selv om vi en tid overvejede at putte københavneren i bagagerummet i stedet for en af kufferterne, fordi hun snakker så kolossalt, men på grund af julen blev det stemt ned!!

Da vi var kommet et godt stykke uden for byen, begyndte den rødhårede at gøre synkebevægelser og tale om brune kager. Den melodi kendte vi. Vi hører den hver jul. Hun har en mor, der er fabelagtig til at bage brune kager, og hvad mere er til at sende dem ud til hende. Nu var der naturligvis den mulighed, at pakken lå på posthuset, og man kunne jo spørge osv. Vi vendte om og lod hende gå ind ad bagdøren til postmesteren, da den officielle dør var låset og lukket. Hun har så'n sit eget tag på postmestrene, så hun fik lov til at kigge pakkerne igennem efter diverse forklaringer og smil - og smile kunne hun. Det kan de fleste, der kommer fra Århus - så ved I det! Hun fandt pakken og kom ud med den som den tapre landsoldat - og så kunne vi endelig starte med sang og brune kager.

Vi kørte ud af Numan by, hvor den store kirke forberedte julen for sin menighed, og vi kørte igennem de små landsbyer, hvor de skæve og fattige kirker hver på sin vis ville fortælle julebudskabet på den samme aften, som man i de store og festlige kirker i Europa og Amerika ville samles om det.

Langt om længe drejede vi af fra hovedvejen og kørte ind på en sidevej, hvor bilen kom til at svare til sit navn: Rock'n' Roll! Den tog de helt store hop, sank

REJSE TIL DEN JULE LØSE DAL

„Var det Jesus, I sagde, han hed?“ spurgte negeren bøjet over sine jordnødder
GURLI VIBE JENSEN
og to andre missionærer,
der holdt juleaften et sted i
Afrika, hvor man endnu ikke
havde hørt det glade budskab

dybt ned i knæene og rettede sig op med en kropdrejning, der ville få Elvis Presley til at blegne af misundelse. Den tog ingen skade af det, for det er jo i Afrika, man forstår sig på den slags danse, og den fortsatte trøstigt over huller og sten og sandstrækninger.

Ved I, man lærer at bede på en ny måde i Afrika? Man lærer f. eks. at tale til Gud om en biltur. Det kan man let glemme i Danmark, hvor man har en mekaniker om næste hjørne og Falck's nummer i lommebogen. Det ligger noget tungt med den slags hjælp i Nigeria, og så er det, man opdager, Gud ikke har det mindste imod, man henvender sig til ham om praktiske ting. Når Han siger, Han er Far, så mener Han det jo - og en Far er som bekendt interesseret i alt, hvad hans børn har med at gøre.

Vejen blev smallere og smallere, og tilsidst var den bare en sti, hvor græsset stod højt på begge sider. Vi listede os frem i 1. gear. Landskabet var ikke længere flat; de små bakker blev til store bakker og bakkerne til bjerge - og så var vi omsider ved målet.

Her i denne dal, hvor der lå landsby ved landsby, her var det, vi ville holde jul. Vi var kommet til de juleløses land. Der var ingen kirke. Mennesket levede, som det havde levet generation efter generation. Røgen ringlede grå og luftig op over de spidse hyttetage. Hist og her kunne man høre lyden fra skurestene - det var kvinderne, der malede kornet til mel på bopladserne. Et barn græd i en af hytterne. En stemme råbte op ude fra markerne. Fuglene cirklede højt oppe i luften og dukkede ned til deres bjergreder. De røde blomster på en af tørtidens få buske glødede hedt imod de grå sten. Det var den 24. december - en dato som alle andre datoer.

Vi fik lov til at bo i en tom, rund hytte i landsbyens udkant. Sagde jeg tom? Det var en overdrivelse. De første 50 svaler sad i halmkransen langs hyttetaget. Deres hvide bryst lyste i hyttens svale halvmørke, og når de bevægede sig, så det ud som lys, der blafrede. Hvis de bare havde kunnet nøjes med at forestille, de var julelys, så havde det

kun været hyggeligt, men de foretog sig visse andre ting, der gjorde vores tilværelse klattende urolig, så vi holdt krigsråd. Københavneren har ideer, amerikaneren er praktisk, og den rødhårede har energien - det blev sammenlagt til »huset på højen«. Vi fik nogle stråmåtter slæbt op på en af de små forløbere til bjergkæden, og takket være nogle flinke afrikaneres hjælp fik vi dem stillet på højkant, så de blev vægge i en trefløjet bungalow med fri udsigt til dalen og en ufattelig strålende stjernehimmel, der efterhånden fik magt over solnedgangens tøvende farver mod vest.

Aberne skreg på bjergafsatserne, og jordegernet smuttede ind og ud af klipperevnerne. Slangerne så vi ikke noget til. Man går ikke og snubler i slanger i Nigeria, som så mange tror, men de er der naturligvis, og man skal passe på, for man ved jo aldrig . . .

Ved 8-tiden gik vi ned i dalen. Vi havde vore lygter i hånden, og jeg formoder, man kunne se de tre lys fra landsbyen, for da vi kom derned, sad mæn-

dene i en stor rundkreds og ventede på os. Kvinderne holdt sig bag måttevæggene, men de havde som alle andre kvinder gode øren, så de fulgte med fra deres skjul!

Vi satte os på hug og hilste på mændene med den sædvanlige nigerianske hilsen, der både er lang og drøj - og for resten heller ikke særlig oplysende. Man siger »alting er udmærket« til alle spørgsmålene, selv om det modsatte er tilfældet. Vi bruger imidlertid altid denne hilsen, for vi ved, vi kun er gæster i Nigeria, og vi vil gerne opføre os som gode gæster, der respekterer deres værtsfolk!

Vi spurgte mændene, om de havde noget imod, vi fortalte dem om, hvad jul betød. Nej, det kunne de ikke sige, de havde - og så hentede de deres kurve, der var fulde af jordnødder. De tænkte vel, de lige så godt kunne få noget nyttigt ud af tiden, så de knækkede skallerne på jordnødderne, mens vi talte til dem. De lyttede intenst og interesseret, selv om de brugte hænderne i nøddekurven - og forresten også nu og da spyttede eller ræbede sig, og nå ja, de skulle jo også hilse på en og anden, der gik forbi på stien, der førte til den næste landsby. »Er Gud god?« - »Nej«, svarede de. »Vil Gud os det gode?« - »Nej«, lød det igen. »Altså - Gud er ond og vil os det onde?« »Ja, sådan er det, vi kender ham«.

Det samme juleevangelium, som den aften blev læst, genfortalt og sunget om i tusinder af kirker ud over jorden, blev også fortalt for disse mænd. »Se jeg forkynder jer en stor glæde, jer er en frelser født . . .« - »Jesus?« sagde de undrende, »var det Jesus, I sagde, han hed?«

Det blev sent, før vi igen kunne kravle op ad vores høj til vores egen juleaften, for vi var først inde at se til en syg dreng. Vi kunne ikke hjælpe ham. Der var 100 km til den nærmeste læge. Man havde bundet blade og bark omkring hans ben, hvor der var et dybt tropesår - og smurt ler omkring det hele. Det lugtede råddent i hytten. Vi så en dreng i jeres alder, der var syg og hjælpeløs. Igen kom tanker til mig om den danske jul. Der ville også være syge drenge og piger i Danmark juleaften, men de ville alle møde godhed

og hjælp, men her lå en ensom dreng og led, fordi vi i det gamle kristne Danmark ikke forstod, det ikke er nok at synge om kærligheden juleaften.

Vi havde en festlig juleaften i vores »hus«. Julelysene stod og strålede på klipperne omkring vores lille boplads, og skinken smagte hæderligt, selv om den just ikke forvandlede sig til gåsesteg i munden på os!

Amerikaneren og den rødhårede er så'n nogle rare og fornuftige mennesker, der gemmer deres julepost til juleaften, hvad det så ellers skal gøre godt for. Jeg er ikke på det hold. Når jeg

får et brev, så åbner jeg det pr. omgående, hvad får man det ellers for? Mens de to læste julebreve, satte jeg mig ud på en af klippeblokkene og tænkte på så mange ting. Først tænkte jeg på Danmark, og Danmark er juleaften ens hjem og nære venner. Så tænkte jeg på Nigeria og alle dets muligheder, hvis det blot fik hjælpen i rette tid. Og endelig standsede tankerne ved dalen, der lå dernede foran højen og slog hul i mørket med sine mange små bål foran hytterne.

Jeg talte med Gud om det hele - også om den syge dreng - og så bad jeg om forladelse, fordi vi

alle er sådan nogle langsomme og dovne kristne, der ikke tror, det er alvorligt ment, når Jesus siger: »Gå ud i alverden og forkynd evangeliet« og fordi vi er så glade for os selv og så optaget af vore egne gøremål, at vi ikke vil forstå, at det at være kristen er at elske sin næste og gøre vel imod ham.

Se, det var en beretning om tre rejser. En rejse til en juleløs landsby og en rejse ind i mig selv og en rejse i tankerne til Gud - og hvad det sidste angår, var det den korteste rejse, for Gud har jo netop gennem julen sagt, at vi ikke behøver at lede

og søge efter ham, men Han er os ganske nær i Jesus Kristus.

Vi rejste tilbage 3. juledag. Der var ikke flere brune kager, og den blå bil havde fået nogle ridser og skrammer, og hverdagsarbejdet kaldte på os på kontor og skole. Julen var forbi. Eller var den først begyndt? Jeg tror det, for ingen af os har siden kunnet glemme den juleløse dal - og ingen af os kan glemme, der er mennesker dér, der også denne jul vil spørge: »Var det Jesus, Han hed?« - hvis de da ellers husker navnet på Ham, som vi fortalte dem var julens herre og menneskets frelser.

DRONNING ING

»Når man ikke har været i Orienten før, og når man oven i købet kommer fra den danske januars regnvåde kulde, virker mødet med et land som Thailand overvældende fremmedartet - straks man stiger ud af flyvemaskinen. Eventyret ligger der allerede i luften, denne varme, fugtige luft krydret af duften fra fremmede urter - og så i mødet med et overstrømmende venligt og glad folk som det thailandske. De glade smil forstår man jo, selv om man ikke forstår sproget, et mærkeligt syngende sprog, hvor mange ord får forskellig betydning, eftersom hvilken tone de synges ud på.

Glade, venlige mennesker kan man altid komme i kontakt med.

I de større byer var jo alt forberedt på fest, som man har kunnet se det herhjemme af billedreportagerne og af filmen om turen. Men vi kom også til at opleve landet i egne nordpå, hvor det ikke var planlagt, at kongen og jeg skulle komme, og hvor kun rygten var ilet forud, at nu kom ikke alene landets kongepar, men også gæsterne fra et meget fjernt land. I en fart havde folk alligevel fået rejst æresporte af, hvad de havde, elefantstødtænder, espalierer af flagrende bånd og brogede papirsstrimler og mange steder af kunstfærdigt opbyggede fletværk af bananblade, som er meget smukt grønne, plastiske og dog kødfulde. Alle vegne fik vi fornemmelsen af et glad og tilfreds folk, som man får det, hvor folket er frit også i sin hverdag og har været det i århundreder, og hvor behovene ikke er større, end jeg har nær sagt, naturen kan klare dem. Der skal ikke så meget tøj til i et klima så varmt, at den flade stråhat næsten er det vigtigste. Man høster den ris, man har brug for, på sin lille ager, ja egentlig kan man godt høste flere gange om året, men hvorfor skulle man det, hvis man har nok i én høst? Og bananer gror desuden alle vegne.

De strømmede os i møde, hvor vi kom frem, og altid faldt de på knæ, når de nærmede sig kongeparrets vogne, og i dybeste ærbødighed. I deres opstrakte hænder bar de gaver, alt fra blomster til hjemmelavede kurve og vævede stoffer. Deres kongepar er for dem guddommeligt, og det betød held bare at få mulighed for at strejfe vognen med en finger. Og de både knælede og bevægede sig knælende med en ynde, vi slet ikke gør os begreb om, en ynde, som også kom frem i deres smukke, forunderlige danse. De dansede for os mange gange, og det var ikke bare, hvad vi ville kalde professionelle danserinder, vi så, men op i paladsets gård kom ved aftenstide, når mørket lå fløjlsblødt over landet, funkende af stjerner, danserinder fra skoler og seminarier, hvor dansene indgår som led i undervisningen som gymnastikken hos os. Musikken, der var rytmefast, leveredes af trommer, en slags sækkepibelydende instrumenter og fremmedartede strengelege. Til denne musik bevægede danserinderne sig rytmisk, langsomt og utrolig smidigt; ikke mindst fascineredes jeg af deres plastiske armbevægelser og de lange bagoverbøjede fingre med de forgyldte, sylspidse metalhylstre på de fire fingre. Så dygtige var de og langsomme, at de somme tider dansede for os med tændte kærtter i hænderne, uden at lysene slukkedes eller så meget som dryppede!

Disse danse har jo en religiøs oprindelse. De fleste thailændere er buddhister, og religionen fordrer, at alle mænd i en periode af deres liv gør tjeneste ved et tempel. I denne tid bærer de orange farvede kapper og er helt glatragede på hovederne, og de skal i den tid tigge deres føde sammen. Alle uden undtagelse skal gøre denne tjeneste, og kongen var så ung, da han besteg tronen, at han endnu ikke havde aftjent sin tempeltid, men også

han måtte som de andre for en tid være orange farvet, tiggende munk.

Vi var ikke inde i junglen, den hemmelighedsfulde, dybtgrønne jungle med dens verden af orkideer og tigre, pantere og slanger. Men vi mødte dyrelivet på anden måde. En dag besøgte vi et laboratorium, hvor slangeserum fremstilles i store doser, for mange bukker mellem år og dag under for slangebids. Vi så, hvordan laboranter eller læger færdedes tilsyneladende uden sikkerhedsforanstaltninger i slangebården, hvor de giftigste og farligste af alle slanger brusede op og svajede med hovederne og spillede med de spaltede tunger. De unge laboranter gik lige hen til dem, klemte dem om baghovedet med den ene hånd og opsamlede på en glasplade den udspyede gift. Så går der en fjorten dage, før ny gift dannes, og de kan tappes på ny. Men slanger trives ikke i fangenskab, de spiser ikke gerne og dør efter et års forløb. Men el lørs er det jo elefanterne, der præger dyrelivet i Thailand. Og med elefanter er det jo engang sådan, at man ikke kan se sig mødt på disse gigantiske dyr, der dog kan træde så let og elegant på deres jätteben. Som nordeuropæer spørger man sig selv med Johannes V. Jensen: »Hver gang man ser en elefant - så spørger man: mon det er sandt?«

Vi fik lejlighed til at se elefanter i arbejde i en teaktræsplantage. Hver elefant har på ryggen en mahout, ja, for os at se til sidder han bare der, men på en eller anden måde dirigerer han sit dyr ved at kilde, det lidt bag øret og mumle noget til det. Vi så dem parvis knæle og rulle de vældige stammer op på stødtænderne og holde dem fast med snabelen, derpå transporterede de stammerne videre til et andet hold, som havde en anden funktion. Det så så let ud, men når en stamme blev kastet på jorden, drønedet det, så man nok af bulderet

OM EVENTYRLA

RID FORTÆLLER

kunne forestille sig, hvilke enorme vægtmængder der var tale om.

Elefanter er jo kloge dyr, naturligtvis kender de deres mahout og forstår hans signaler, men de kender skam også deres arbejdstid! De begynder kl. 5 om morgenen, og det gør de gerne i godt humør, men de vil ikke arbejde længere end til kl. 11, og skulle de komme på overarbejde og snydes for badet på den tid, de plejer at søle sig, siges de at blive sure og strejke. Elefanterne er arbejdsdygtige fra deres tyvende til deres tresindstyvende år - og herefter er de pensionister og kan gå og hygge sig i en særlig pensionistplantage, til de dør.

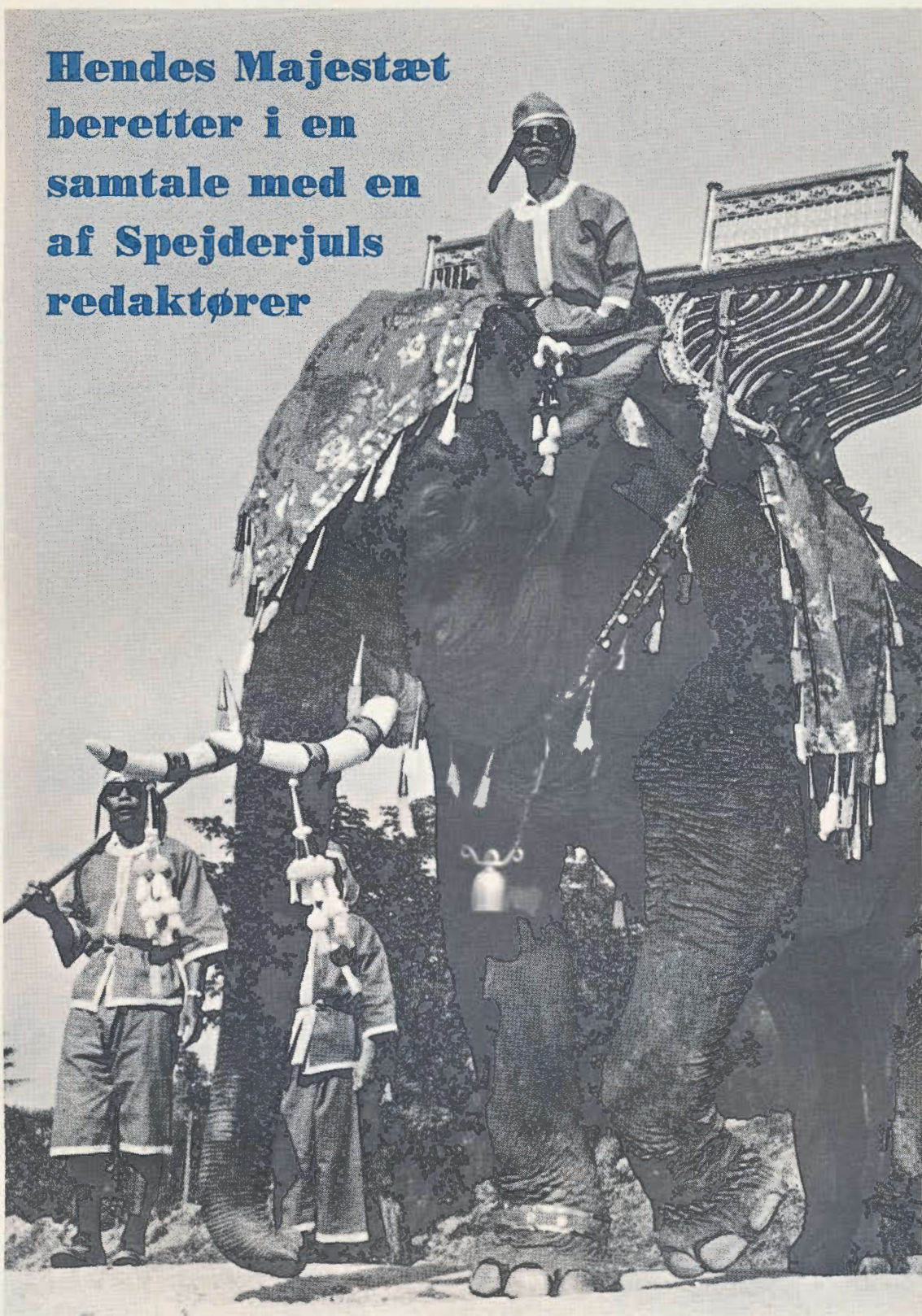
Det hænder, at der fødes hvide elefanter, og sådanne skal bringes til kongen. Der gik en hvid elefant ved slottet i Bangkok, men den var efter sigende ikke fin nok, de skal for at være helt fine og kongelige helst have lyserødt skær.

Ungerne følger moderen på arbejdspladsen, og det var sådanne tre unger, som vi så, man forærede os. De er nu kommet til Danmark og glæder de mange besøgende i Zoologisk Have!

- Vi boede i et palads, der var så nyt, at det var indviet en time, før vi kom. Det lå dejligt oppe ad en bjergskråning over Chieng Mai. Det var bygget i landets stil med de konvekse tage og med gyldne klokker langs tagkanten, de bimlede og ringlede i brisen. Men indendørs havde slottet al tænkelig moderne komfort.

Der bygges mange skoler, og børnene bærer skoleuniformer, det samme gør studenterne, og der er mulighed for kvinder til at studere alt undtagen teologi. Der skal være en del drengespejdere, og man fortalte mig, at en af kongens forfædre havde været meget interesseret i oprettelsen af drengespejderkorps og selv havde taget aktivt del i arbejdet. De fleste af pigerne er tilknyttet

**Hendes Majestæt
beretter i en
samtale med en
af Spejderjuls
redaktører**

NDET THAILAND

ALLAN MOE foto

Ungdoms Røde Kors, som dronning Sirikit protegerer.

Vi så jo masser af disse glade, smukke børn alle vegne, og jeg tror aldrig - ja, selv ikke på de store festdage her - at jeg har set så mange dannebrogflag! Fine flag i silke, flag i bomuld, små ubehjælpsomme papirflag, men alle vegne var de der som en bølge i rødt og hvidt, hvor vi kom frem.

Trods stigende oplysning og stor medicinsk indsats er der megen sygdom. Der er øjensygdom med blindhed som følge, og så er der jo spedalskheden . . .

Man oplever meget på en sådan eventyrrejse, ja så meget, at man bagefter synes, den er sammensat af solstråleoplevelser, og så er det måske alligevel noget i forbindelse med spedalskheden, som gjorde det dybeste indtryk på mig. En amerikaner har påtaget sig som sit livs opgave at lede en koloni af børn, der er fjernet fra spedalske hjem, en skole, hvor han oplærer og opdrager dem. De boede meget langt fra Chiang Mai, men alligevel havde han taget alle sine mange børn med ud på den døgnlange rejse, for at de skulle se deres eget kongepar og så deres gæster fra det fjerne og mærkelige land i en helt anden verdensdel.

Og der stod de nu, disse forventningsfulde børn uden spor af rejsetræthed, kun glade og fulde af oplevelse, og så sang de - ja, hvad sang de, mens den kulsorte nat sænkede sig over duftende tropevækster? Jo, de sang, og de sang rigtigt:

»Der er et yndigt land -
det står med brede bøge!«

RE år i træk havde to såre ensomme mænd gennemlevet ca. fire vintermåneders mulm og

mørke i sugende længsel efter den dags komme, da et under vilde ske i Østgrønlands ødemark: Solens genkomst efter dens lange dvale på den anden side af jordkloden.

Og nu var øjeblikket inde, da det længselsfuldt ventede under måtte ske - nu endelig kiggede den kære sols glødende skive op over horisonten og slængede i et frydefuldt øjeblik en kåbe af rødgylde lys henover det hvide, nedsneede land, over de sorte fjelde bag vor hytte og over den vældige ismark, der strakte sig fra vor dør, så langt øjet rakte mod syd og øst.

Med næsten andagtsfuld glæde og taknemmelighed over endnu en gang at se dette strålende syn stod min ven og storartede kammerat, Iver P. Iversen, og jeg på det yderste næs, stirrede betaget ind i den lysende pragt og følte det som en velsignelse igen at kunne se vore egne skygger som en uafrystelig og trofast ledsager i det hvide øde.

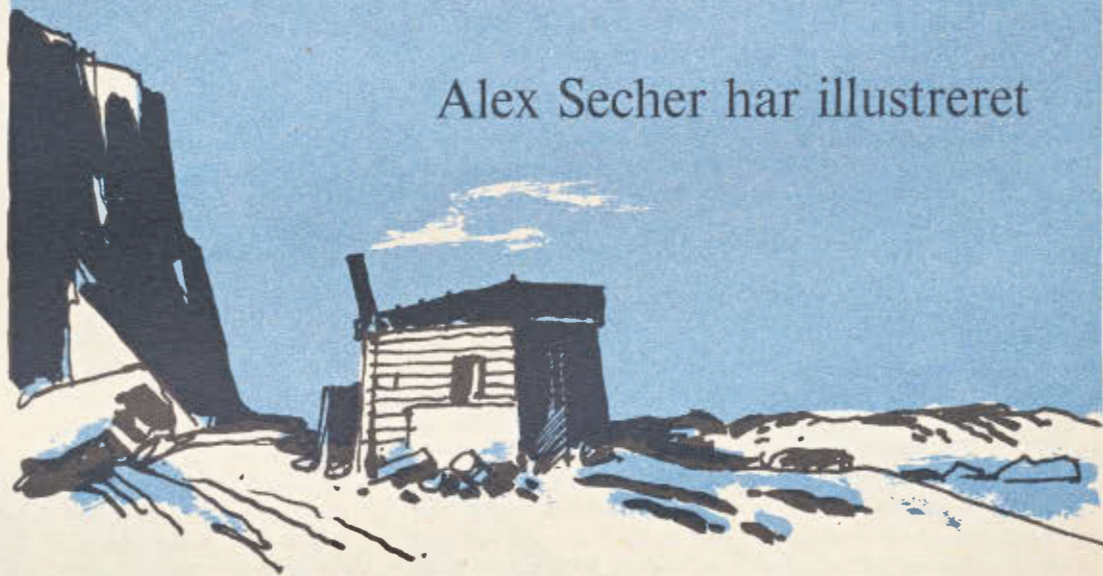
Bedst var dog bevidstheden om, at nu stod foråret for døren og sommeren ville komme om føje tid, at solen snart ville kunne varme vore til hjerteroden forfrosne kroppe og smelte en del af sneen på fjeldene, så elvene kunne begynde at risle, at fosse ned mod lavlandet, skabe liv, hvor alt endnu var dødt, lokke fagre småblomster frem på sydvendte fjeldsider, kaste et magisk tæppe af liv og skønhed hen over det vinterdøde og dystre land.

Den isnede stilhed ude til havs ville også snart blive afløst af dumpe brag, når sol, vind og strøm fik magt til at sprænge det ispanser, der i mange og trælse måneder havde dækket havet og kuert dets boblende liv. Småbølger ville igen kunne tumle sig frit mellem stumper af den sprængte isskorpe, skabe store våger fyldt med føde til de vingede skabninger, der stævner mod nord, mod en månedslang dag med føde nok til sig selv og det dunede småkravl, der i lune reder på fjeldsiderne vil vokse sig store og stærke, nærrede ved polhavets

ubrydeligt kammeratskab

fortæller kaptajn Ejnar Mikkelsen
opstår, når to mandfolk i 3 år
på Grønlands øde østkyst må dele
sult, kulde og dødsfare

Alex Secher har illustreret

myriader af små bitte levende kryb.

Om et par måneder vil skib kunne komme over havet med frelse for os, der efter tre måneders hændelsesfuld omtumlen på vildsomme veje i Nordøstgrønlands mennesketomme ødemarker længes så stærkt efter andre mennesker, som vel sjældent - måske aldrig - er timedes andre ensomme mænd i arktiske egne.

Sommeren er over os, næsten inden vi har fornemmet solens livgivende og forjættende trylteri. Vældige isfjelde pløjer sig sydover mellem drivende isflager, og der er vand til søs, meget vand, så det længselsfuldt ventede skib kan tone frem over horisonten hvert øjeblik. Men juni måned hører alligevel en fortid til, uden at vi har skib på det dyblå hav mellem den kridhvide is.

Det begynder også at mørkne om natten, stjerner tindrer klart ved midnatstide og sommerlufte får et indslag af - nå ja, frost er det vel endnu ikke, men dog en isnende mindelse om den dystre vintertid, mørketiden, vi frygter så meget - den fjerde, alene to mand.

Sommerens altoverskyggende glæde over anduvning af skib og hjemkomst, gensyn med slægt og venner, fred for nagende uro, begynder i august at overskygges af bange anelser: kan skibet trods alt heller ikke komme gennem isen til os i år?

Vi tør ikke udtrykke den bitre tanke i ord, for begge ved, at kommer skibet ikke inden for tre uger, så må vi opgive alt håb om at undslippe det nådeløse land: tre år er under de bedste forhold en meget lang tid at have levet i

ødemarken, deraf niogtyve måneder helt alene med én mand. Og selv om han er så god en kammerat, som vel tænkes kan, bliver ensomhedsfølelsen dog en uendelig tung belastning for tanke og ord.

Mangelen på beklædning og proviant vil blive katastrofal, hvis vi skal forsøge at gennemleve endnu en vinter i ødemarken. Vi har heller ikke ammunition til mere end en måneds forbrug, og uden ammunition kan vi ikke skaffe det absolut nødvendige vildt til at opretholde livet.

Vi ved begge med usvigelig sikkerhed, at bliver vi ikke undsat inden for de kommende tre uger, kan vi umuligt klare os gennem endnu en vinter - man må fuldt ud betale prisen for let-sindigt, dog med velberåd hu, at

have givet os tilfældighederne i vold i et usandsynligt øde og menneskefjendsk land - tusinder af kilometer fra andre mennesker.

Vi taler helst ikke om det, og vort herlige og opløftende samtalestof siden solens genkomst, befrielsen fra ødemarkens voksende tryk, forstummedes for uger siden - ved gensynet med den første stjerne på midnats-himlen.

Vi ved aldeles nøjagtigt, hvad det eneste menneske, vi har set i niogtyve måneder, føler og tænker, så hvorfor give vore tanker ord - det kan blive pinsomt! Vi ved jo også, at i hvert vågent øjeblik er befrielsen ikke ude af kammeratens tanker, for med længslen efter skib lysende ud af øjnene kigger vi begge ustandselig ud over havet, håber at se det, vi så længe har higet efter at se, og et lille suk presser sig vel frem nu og da, når der kun er det sædvanlige at se: Is og vand.

Om natten rumsterer skibet i vore drømme, og ofte kravler vi forsigtigt ud af den forslidte sovepose for ikke unødigt at vække den sovende kammerat, men i håb om at kunne råbe i hans øre de frydefulde ord: Vågnop, kammerat, - skibet stævner mod strand!

Trækfuglene er ved at gøre klar til det lange stræk mod sydens fagre strande, hver nat ser vi stjerner på himlen, som ikke var tændt i går. Sneen er også begyndt at lægge sig på fjeldtoppene omkring os, mens tunge uvejrsskyer ruller over dem oppe fra nord.

I et par måneder har vi hver morgen hilst hinanden med de forjættende ord: Kan hænde skibet kommer i dag. Men det er nu et par uger siden, vi sidst vovede at give ord for det, vi ikke længere tror på, vi ryster kun opgivende på hovedet, det siger jo det samme som mange ord.

Eksistere skal vi dog, og hver morgen forlader vi vor trange og mørke hytte for med riffel eller haglbøsse på ryggen at vandre langs stranden i håb om at sigte noget spiseligt, der skal jo spares på det lidet, vi har tilbage af brugbar proviant, forøvrigt ret så ligeegyldigt - hvis skibet ikke kommer!

Hele sommeren har vi glædet os over nogle tejestefamilier, der holder til på fjeldskræningen

uden for vor hytte. De er kønne, de fugle, og det lyder som en rif-felkugles hvislen, når de gamle tejster styrteddykker fra reden deroppe for i havet at samle lidt mad til deres unger, der snart er flyvedygtige. Strengt nok må det være for de gamle fugle at nå ned til den attråede mad, for nyisen lægger sig nu hver nat på havet og vanskeliggør de flittige fugles indsamling af havets grøde til de forslugne unger, der piper og skræpper deroppe på fjeldet, for at kalde de gamle hjem til reden.

Under mere håbefulde forhold end nu har vi ofte siddet på en sten nær fuglefjeldet og glædet os over de vævre småfugles kamp for tilværelsen, og vi har hidindtil ikke løsnat et skud mod dem.

Men en dag kniber det meget for os, og vi kigger et øjeblik spørgende på hinanden, men ser straks bort igen: Nej, ikke endnu! Men kort efter er øjnene igen på afveje, og vi har begge den samme tanke: mad skal vi jo have, og der svømmer maden nok så livslysten omkring for vore øjne - et skud, og vi kan omtrent få nok til at holde gryden i kog en dag eller måske i to!

Men de næsten flyvefærdige unger deroppe i reden piper og kalder på dem, hvis livsmål er at bringe ungerne mad, og vækker samtidig hos os mindet om de uger og måneder, vi selv var så sultne, at vi - - - nå lige meget, men det er ikke så godt at have en riffel på ryggen, når man er ved at dø af sult.

Vi to forhutlede og madkrævende mænd, der af bitter erfaring kendte sultens bydende krav, kunne dog ikke bekvemme os til at udsætte andre levende væsner for sikker sultedød for selv at få noget at spise, og afspændte resigneret vore bøsser, og for ikke at blive ledet i uimodståelig fristelse forlod vi de glade tejster og skrigende unger, kravlede til fjelds for fra et højt stade at afsøge horisonten i håb om endelig at se et skib stævne frem mod vort skær.

Men skib var ikke at se.

Bevidstheden om, at vi højmodigt havde skænket livet såvel til de gamle tejster som til de skrigende unger på fjeldet, lettede dog lidt på vort sind, og omend skibet ikke var at se, var havet dog endnu nogenlunde åbent, så

hænde kan det da, at det frelsen-de skib i morgen vil ligge derude på havet nær det lille solglitrende isfjeld.

I det håb, og stadig fyldt af glæde over vor næsten umenneskelige højmodighed, kravlede vi sagtmodigt i vore soveposer, faldt i søvn og drømte om mad, om skib, og hvad det kunne bringe os af glæde.

Pludselig vågnede jeg ved støj uden for hytten, og min første tanke var, at en bjørn havde fået vor fært og var på vej mod os - for selv at kunne få en bid morgenmad.

Den skulle så sandt være velkommen og få sin bekomst, så jeg greb min riffel og kom i en fart ud af soveposen - og så, at Iversen allerede havde sin riffel i hånd og fumlede febrilsk ved dørhaspen.

Jeg var ikke bedre påklædt end den mere end halvnøgne Iversen og nåede kun halvvejs til døren, da jeg standsede brat og klemte riflen hårdt i min hånd, klar til skud, for haspen gav pludselig efter med et smeld, og døren svang åben ind i hytten. Og i samme nu råbte Iversen nogle ord, der næsten blev kvalt i et hulk: God dag, god dag, gode Gud, skibet er kommet!

Opfyldelsen af to somres inderligste ønske var lammende, for gennem døråbningen så jeg derude på havet et glimt af et lille fartøj, der dog straks forsvandt igen bag ryggene af en hel del mænd, som stimlede sammen ved den åbne dør, nysgerrige efter at se, hvad der kunne være derinde i den lille hytte.

Iver stod stiv som en støtte med sin riffel i hånd, og i et spring var jeg ved siden af ham og så, at det øde skær pludselig var blevet befolket.

Vi stod tavse, lammede, kunne ikke få et ord frem efter Ivers første glade råb, følte vel heller ikke nogen trang dertil, kiggede kun på de mange mennesker uden for hytten, sugede synet af mænd og skib til os.

En kraftig, bredskuldret mand stod forrest i flokken, tavs som vi. Men så kom der bevægelse i hans øjne og mund, mens han rakte hånden frem og sagde lidt stakåndet på nordnorsk mål: Hit med riflerne, gutter!

Vi rakte ham dem uden at sige et ord og uden at skænke hans mærkelige krav en tanke - og så

opdagede jeg pludselig, at min trofaste følgesvend Iver ikke længere var ved min side, at han var smuttet ud ad døren, damanden, der havde taget vore rifler, vendte sig om og sagde noget til mændene bag ham.

Jeg var ikke sen til at følge efter Iver, som stod på en lille fjeldknaus lige uden for døren og jublede: Der er skib, der er skib!

I et par spring var jeg ved siden af ham og så hen over de mange fremmede mænds hoveder det skønneste syn, jeg nogensinde havde set: skibet derude på havet mellem de dovent drivende isflager, kun et lille bitte skib, men dog det længselsfuldt ventede skib og frelse.

Iver og jeg så på hinanden med tindrende øjne, der måske nok nu og da sløredes af noget vådt, det var jo niogtyve lange måneder siden, vi sidst havde set folk.

Så mange slags tanker presede på uden at kunne blive udtrykt i ord. Men så gav vi hinanden hånd, trykkede til, fast og inderligt, en tak uden ord, en tak for godt samliv og kammeratskab under så vanskelige kår, at vi mange gange havde haft en følelse af, at der mellem os var en usynlig men uafrystelig person - knokkelmanden, døden!

Vi stod endnu nogle minutter så glade, at vi ikke fandt ord for glæden, men så brast det ud af os, som af én mund: Det var da godt, vi ikke skød de gamle tejster i går, nu får ungerne lov at leve, blive store og om føje tid følge trækfuglene mod syd.

Ja, det var godt, og nu hørte vi igen ungernes pippen deroppe på fjeldet og suset i luften, når de gamle fløj af reden for derude på det solglitrende hav at samle føde til skrigehalsene på fjeldet.

Det bragte os tilbage til virkeligheden igen, til vor egen store glæde over befrielsen fra et årelangt umenneskeligt tryk, også måske nok til vore værtspligter over for den lille hær af mennesker på vor lille ø. Nå, »hær« er et noget for stort ord at bruge om vore besøgendes antal, for der var såmænd kun otte mand i alt, som dog for vore øjne, der i så lang tid havde været vænnet til kun at se ét menneske, syntes at være overmåde mange.

Vi sprang ned fra vor fjeldknaus og gik hen til nordmændene, stadig stod den store mand,

skipperen på skuden, med vore to rifler i hænderne, og i al enfoldighed spurgte jeg ham: Hvorfor tog du dem, straks du så os?

Hvorfor? svarede han og lo, jo, det skal jeg såmænd sige jer. I et par år har I været anset for døde i Østgrønlands ødemarker, og så kom jeg tilfældigt hertil og fandt en hytte og spor af mennesker - og pludselig står der så to

halvnøgne og langhårede mænd i døren og stirrer forvildet på mig, hver med en riffel i hånden! I et kort nu tænkte jeg, at den lange ensomhed måske havde gjort jer kulrede i hovedet, og mente derfor, at det nok var klogest at forvare jeres rifler - man kan jo aldrig vide, hvad der kan ske med sådan nogle tingester i galninges hænder. Men her har

I dem igen, og se nu til, at I får lidt tøj på kroppen, inden I dør af kulde.

De kom til os, alle de fremmede mænd, gav hånd og så undrende på os. Kun en af de otte var lidt sendrægtig til at komme, for straks han så os, løb han ned til skibets jolle i strandkanten, hvorfra han på sikker afstand kiggede på de underlige

væsner, der for ud af hytten som skudt ud af en kanon. Nu stod han da foran os, og i mit hjertes store enfold spurgte jeg ham: Hvorfor løb du dog ned til båden?

Løb? svarede han, du ville sågu også være stukket af, hvis du havde kunnet se, hvordan du og din kammerat ser ud - sådan et par har jeg da aldrig set før!

Han havde vistnok ret, den gode mand, for lige så lidt mad vi havde haft i lange tider, lige så lidt sæbe havde vi haft i endnu længere tid, for slet ikke at tale om saks og kam, den slags sager havde vi ikke haft i hænderne i over halvandet år.

Det var en besynderlig og u-virkelig halv times tid, vi endnu tilbragte på vor lille ø og i vor hytte, fyldt til trængsel af glade nordmænd, som prøvede at gætte vore ønsker, rakte os tobak og piber og tændstikker for dog at give os lidt. De rystede på hovederne, da de så vore fattige hjemmelavede grejer. Vor rustne ovn, der næsten var gennemsigtig, så ilden kunne ses gennem sprækker og huller også i skorstensrør, var nok farlig. Men det havde vi for øvrigt aldrig tænkt på før.

Vort fattige grej blev båret ned til båden af hjælpsomme mænd, vor nøgenhed var nødtørftig ble-

ven skjult af en slags påklædning, flikket sammen, lappet både her og der med sejdug eller skind, og så sikkert ret så forunderlig ud i vore gæsters øjne.

Vi var færdige til at gå om bord i skibet, men inden jeg lukkede hyttedøren og spigrede den til, faldt mine øjne på væggene, hvor vi for øjenlyst havde anbragt nogle gamle avisbilleder. Vi syntes egentlig, at de billeder var nok så kønne og mindede os om den civilisation, der så længe havde været uden for vor rækkevidde - men det var vistnok både godt og ondt.

Mellem billederne på væggen var der en lille bar plet, hvor vort kæreste billede havde haft sin plads, en helligdom for os, omend det kun var et kulørt postkort, der viste en dejlig solbeskinnet eng med et stort grønt træ, der skyggede over en siddende kvinde i knaldrød kjole.

I begyndelsen var vi meget glade for det lille billede, der for os stod som et synligt udtryk for alt det, vi i et par år havde længtes så inderligt efter: Danmark, hjemmet, vennerne, alt det vi havde forladt, men som vi håbede fremtiden igen ville byde os på.

I en svær modgangstid blev de af billedet vakte længsler dog for bitre at hengive sig til, og tvivlens spøgelse greb samtidig med jernkløer om vore hjerter, presede til, så vi krympede os, og brølede os i øret: Tåber er I, hvis I endnu tror, at ødemarken vil slippe jer, og at den dag vil komme, da I genser de grønne enge, det dejlige træ og en pige i rødt.

Vi prøvede længe at skubbe de uhyggelige anelser fra os, men de var uafrystelige, og en dag, da vi havde stirret os triste på det løfterige postkorts pragt - og tomme løfter, rev jeg i bitterhed vor tidligere helligdom ned fra væg-

gen og kastede den i ovnen, hvor den blussede op, glødede et øjeblik, inden den blev sort og for-kullet - som vore dystre tanker.

Men trods alt havde det nok alligevel været klogere at have ladet billedet være, hvor det var, for hver gang vore øjne i de kommende måneder faldt på den tomme plads, var det, som om den fik mæle og sagde spottende: Pjalt er du, for du brændte jo kortet for at blive fri for nagende tvivl. Du tør ikke se situationen i øjnene og har tabt troen på, at du nogen sinde kommer ud af Østgrønlands knugende greb!

Det gode håb gik dog i opfyldelse, og nu er alt jo godt, for derude mellem den drivende is ligger det lille skib, om et øjeblik vil jeg være om bord, tvivlen er dræbt, dens uhyggelige stemme lyder ikke mere, glæden ved at leve kan endelig udfolde sig uden frygt for baghold. Inden jeg spigrer hyttedøren til, nikker jeg glad til den tomme plads på væggen: Så kommer jeg dog til at opleve alt det, som billedet foregøglede os af glæde og lykke, men fornægtede os i tvivlens stund.

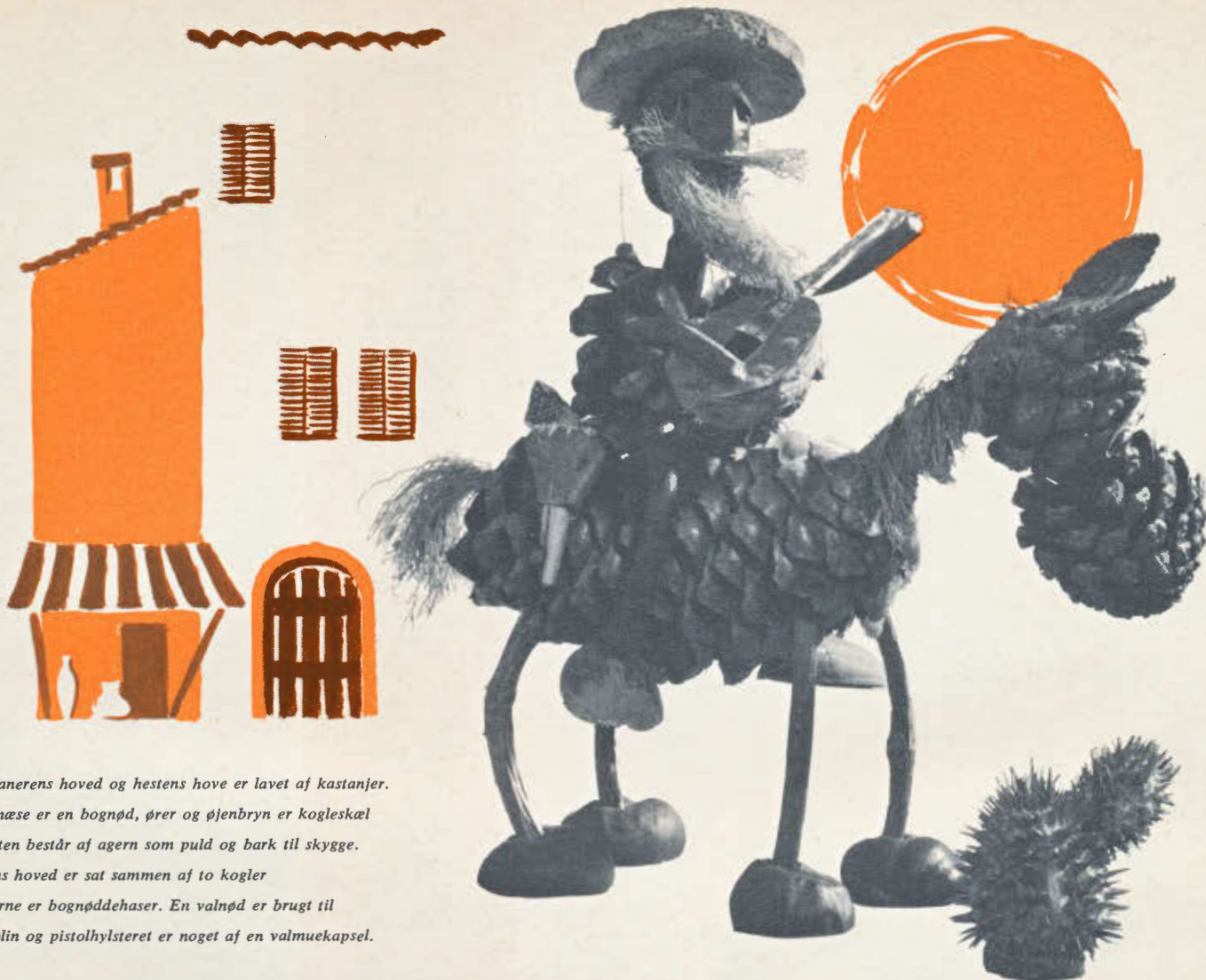
Så sprang jeg i jollen og satte fra land, nogle raske åreslag, og vi løb op langs siden af den lille skude.

Jeg kiggede agterud for med øje og tanke at sige farvel til Østgrønland, som jeg elskede og hadede på samme tid. Men Iver kiggede fremover mod skibet, mod frelsen, og pludselig følte jeg hans hånd på mit knæ: Du, sagde han, lad Grønland være og se på skibet - der er Gud hjælpe mig flere mennesker endnu!

Det var der. Fire forbavsede mænd stod ved rælingen og så på os, som var vi vilde dyr. Først kom otte mand til vor hytte, og nu stirrede fire mand fra skibet forbløffede på os, tolv mand i alt var kommet til os i det land, hvor vi to havde været totalt alene i halvtredje år.

Det var overvældende, men herligt.

Så klingrede maskintelegrafnen, og otte dage senere stævnedes skuden ind til Ålesund, hvor en hel del mennesker, og en pige i rødt, talte velkomstord til de to mænd, der havde været forsvundne, døde, i halvtredje år, men som på underfuld måde var undsluppet fra dødsriget, som de i letsindigt vovemod havde udfordret - og overvundet.

*Mexikanerens hoved og hestens hove er lavet af kastanjer.
Hans næse er en bognød, ører og øjenbryn er kogleskæl
og hatten består af agern som puld og bark til skygge.
Hestens hoved er sat sammen af to kogler
og ørerne er bognøddehaser. En valnød er brugt til
mandolin og pistolhylsteret er noget af en valmuekapsel.*

KOGLERIER

Flemming Bau laver figurer, tegner og fortæller

De fleste spejdere har vist på et eller andet tidspunkt, ved en divisionsturnering eller patruljedyst, fået den opgave at skulle lave en figur af ting, som fandtes i skoven. Man skulle videre til andre opgaver, så i skyndingen blev det som regel kun til et par kogler eller hasselnødder satsammen; noget der skulle ligne en hest eller en fugl.

Men der er jo mange andre materialer og et væld af dejlige motiver. Det kan blive til en hobby, hvor både forberedelserne og arbejdet med figurerne er morsomt og interessant. Materialerne findes jo alle vegne i naturen, og hvem kan ikke lide at færdes der? Tager man så i skoven med det formål at finde små ting, får man først rigtig øjnene op for

En morsom spejder, der ikke er så svær at lave. Den er af valnød, hassel- og jordnød, og hatten er af bark og en halv agern. Ørerne er kogleskæl og armene peddigrør.

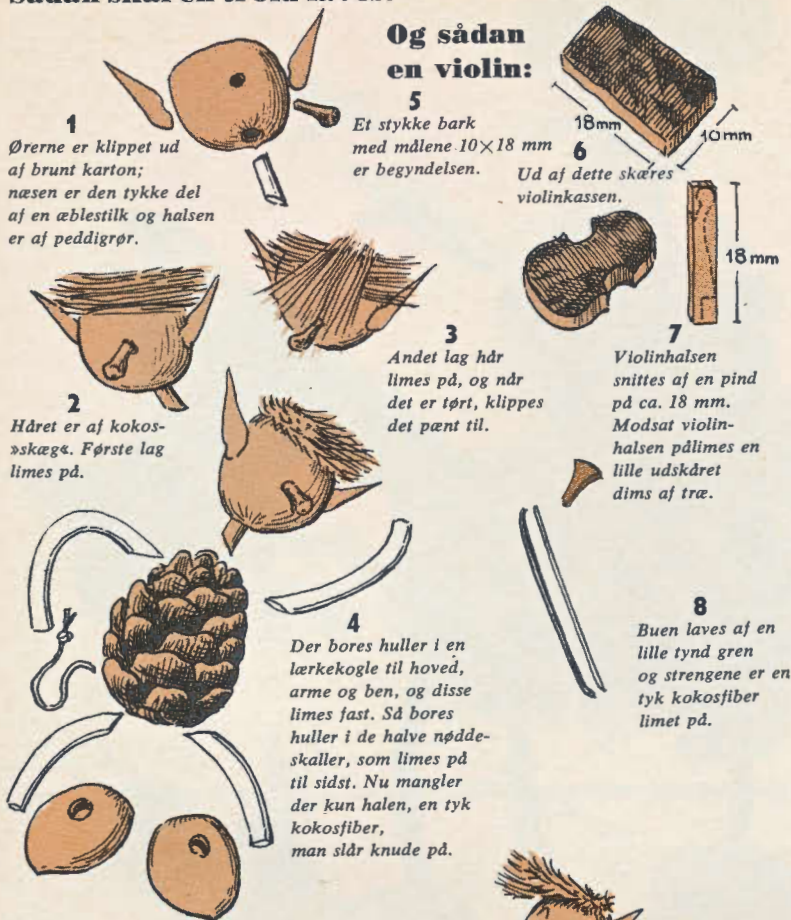
alle de pudsige enkeltheder. Halve nøddeskaller kan man bruge til mange ting, og man behøver ikke engang selv at knække dem. Det har agern allerede gjort og smidt skallerne for foden af de høje graner.

De vigtigste materialer kan samles op her i skoven: gran- og fyrrekogler i alle mulige størrelser, lærkekogler og ellekogler, kastanjer, hasselnødder og bognødder, hvor man både kan bruge haserne og de små trekantede frø. Sådan en bognød er glimrende som ørnenæse på en kastanje for eksempel. Agern eller »grise-nødder« kender vist alle, og den skål, selve frugten sidder i, har de fleste af jer allerede fundet ud af, ligner en pibe, når stilken sidder på endnu. Jamen det kan den

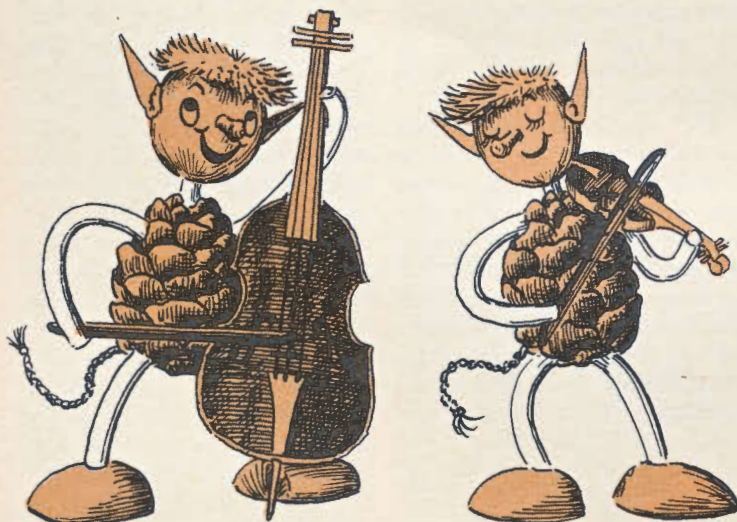
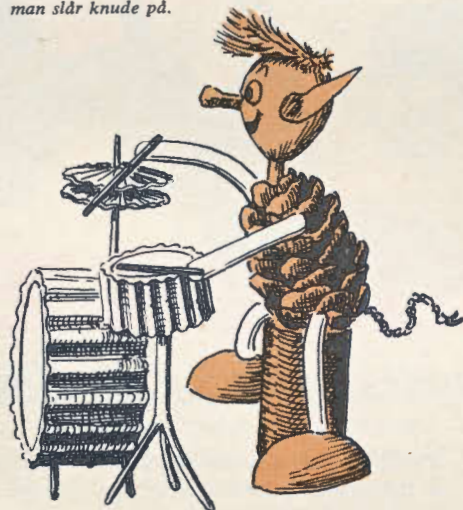
også sagtens bruges til; bor et hul i kastanjen og stik en »pibe« i munden på fyren. Klip stilken af endnu en agernskål og sæt »tophuen« på hovedet, ørerne er kogleskæl. Derefter borer man hul til halsen, limer en lille grenstump fast og stikker den ned i koglekroppen, arme og ben er også grenstumper, og fødderne bliver til af halve kastanjer eller hasselnødder, som man borer hul i. Så står der allerede en herlig gubbe foran en, lavet af ting fra skoven.

For at få figuren ekstra sjov må den have hår og skæg på, og det skaffer kokosnødden os. De lange brune kokosfibre er fortrinlige til det. Vil man have helt hvidt skæg, kan man bruge de store, hvide totter, der sidder på

Sådan skal en trolde laves:

Kontrabassen laves efter samme princip som violinen. Til trommerne er her brugt korte stykker bjørneklo, og trommeskindet er blot endnu et stykke med den hvide inderside vendt ud. Man kan også bruge et kort stykke af en gren eller en papcylinder.

TROLDEORKESTRET

tidslernes frøstande om efteråret. Små flade barkstykker er også egnede til mange ting, og kan man få fat i en bjørneklo, vil man få god brug for den, specielt de øverste tynde rør, blandt andet til høje hatte.

I denne søde juletid er der jo masser af nødder i huset: hasselnødder, valnødder, paranødder, krakmandler og jordnødder. Kogler er der nok også, ellers kan de købes i blomsterforretninger for en billig penge. I ste-

det for grenstumper som arme og ben kan man blot bruge peddigrør, den bedste tykkelse er 2,8 mm. Så frisk mod, Anton! - smøg ærmerne op og tag fat. Der skal ikke ret meget værktøj til. Man kan nøjes med en lillesaks, et stikbor, en kniv og et praktisk hjemmelavet stykke værktøj til at bore huller i nødderne med, eventuelt en lille skruetrækker, der er filet spids med skarpe sider på. Limen skal helst være celluloselim, den bærer tørre hurtigt og binder godt.

om efteråret, det for grenstumper som arme, Ansigterne tegnes på med tusch, muens frøkapsler kan man lave

Ansigerne tegnes på med tusch, og de færdige figurer serveres til sidst på en plade af finer eller masonit. Som hovedregel må siges, at materialerne altid skal være knastørre og »lagrede«, før man bruger dem, og en anden ting: Vær varsom, når der skal bores huller i materialerne, nogle er mindre robuste end andre.

Er man først kommet rigtigt i gang, kan man jo forsøge at udvide sit materialefelt til også at omfatte andre frøkapsler som løvemund, valmue og iris. Val-

muens frøkapsler kan man lave mange sjove ansigter af, og de lange trekantede iriskapsler er gode til store sko. Til sidst behøver man bare at finde en morsom kogle eller særlig spændende nødd for at forestille sig nye figurer, sjove folketyper, eventyrfigurer, drabelige fantasiting eller søde dyr. Hvis ikke man endog får lyst til at fremstille sin familie i arbejdstøj, malere, gartnere, murere, snedkere, kontorfolk, eller hvad de nu er. Der er rige muligheder.

+ KØBENHAVN 1147 17 21

TELEGRAM

DR TECHN PAUL BERGSØE

**Telegrafstation
Hovedtelegrafkontoret,
København**

Dato: 19. marts 1922

kl. 13.07

thor. el. kvint.

til

den

kl.

af

**= HVOR ER VI ? STOP OG HVAD ER KLOKKEN ? =
SPEJDERJUL**

Forkortelser:

T + 0.44 A 3

COL ? ? + 1307 +

ilg .beris

**it brevtelegram
elt brevtelegram**

**sp bud betalt
rp svar betalt**

Det er jo et mærkeligt spørgsmål, synes Du, for hvis vi er spejdere, kan vi jo hurtigt finde, hvor vi er. Her er et kort over egnen, og man kan da se, at vi er ved Køge Å på Sjælland. -- Jamen, hvor er Sjælland og Danmark? Og hvor er Europa, som slet ikke er afsat på kortet? Vi har altså ikke et kort over, hvor vi er, men kun et kort over stedet her. Må vi få et

grund som vi ikke før kunne bruge et kort over Europa for at finde, hvor Køge Å lå. Det er klart, at vi må anvende ét målestoksforhold til Solen, Jorden og alle planeterne og et andet til Mælkevejen, og vi må være glade, hvis vi derved kan få et indtryk af de virkelige størrelser.

Lad os først se på solsystemet og vælg et målestoksforhold som

et mikroskop for at kunne se den.

Se, det var Jorden, der lå i femten centimeters afstand fra Solen. Udenfor ligger Mars i 22 centimeters afstand, den store planet Jupiter i 75 centimeters afstand, så kommer Saturn, Uranus og endelig Neptun, der ligger $4\frac{1}{2}$ meter fra spurvehaglet. Der er endnu en sidste planet,

disse fnug af planeter i regelmæssige baner lige ud til 6 meters afstand. Og dog ligger Solens interessesfære - om man må bruge dette udtryk - langt ud over de 6 meter.

Hvor langt ligger nu den nærmeste stjerne fra Solen og planeterne, hvis vi beholder den samme målestok? Her bliver vi nødt til at indføre noget nyt, nemlig

kort, hvor det alt sammen er afsat, så man kan se, hvordan det ligger i forhold til hinanden og til jordkloden.

Se, sådan et kort kan ikke laves, det bliver vi straks enige om, og vi kan altså ikke få at vide, hvor vi i virkeligheden er. Og dog. Lad os prøve, så godt vi kan, og lad os begynde med vor egen Jord, som vi ved er en af planeterne i solsystemet, som vi også ved befinder sig et eller andet sted i Mælkevejen, som er en stor ophobning af stjerner. Solen er nemlig ikke andet end en stjerne som milliarder andre.

Men det at lave et kort over Mælkevejen, hvor Solen og alle planeterne er afsat, kan heller ikke lade sig gøre, af samme

én til en billion. En billion er, her i Danmark, en million millioner, et ettal efterfulgt af tolv nuller, eller med en skrivemåde, som er gængs i videnskaben, 10^{12} . Hvad får vi så ud af det? Jo, selv om ikke hele solsystemet kan få plads på et spisebord, kan man godt få et overblik: Solsystemet skrumper ind, så Solen selv ikke bliver større end et spurvehagl, halvanden millimeter i diameter. Jorden kommer til at ligge femten centimeter fra dette spurvehagl, og Jordens bane rundt om Solen bliver altså på størrelse med en stor grammofonplade. Solen bliver, som sagt, som et spurvehagl, og Jorden skrumper ind til den dobbelte størrelse af et blodkorn, vi må altså have

Pluto, tilbage, den findes hele $5\frac{3}{4}$ meter borte.

Det gav jo et ganske godt overblik. Det bliver vanskeligt at tegne det hele ned på et stykke papir for at få noget frem, der minder om et kort, men prøv på at markere noget på et spisebord eller på gulvet. Man får et indtryk af de virkelige forhold og forstår nu, hvor usande indtryk man får af de gængse småbilleder med Solen i midten og planetbanerne udenom. Solen er her altid tegnet alt for stor. Men det billede, vi har lavet, og som altså er et sandt billede, har tillige en fordel, som vi ikke må se bort fra: *Det fylder os med undren, at dette spurvehagl af en Sol er i stand til at præcisionsstyre alle*

en længdeenhed, og vi vælger som længdeenhed et lysår, det er den længde, lyset tilbagelægger i løbet af et år, og vi husker på vor landsmand Ole Rømer. Lyset bruger otte minutter om at gå fra Solen til Jorden, 12 minutter til Mars, 40 minutter til Jupiter, 4 timer til Neptun og næsten 5 timer til Pluto.

Vi kender også lysets hastighed fra vore radiobølger. En radiobølge, der er det samme som en lysstråle, løber rundt om Jorden i en syvendedel sekund.

Den nærmeste fiksstjerne hedder Alfa Centauri, dens afstand er mellem fire og fem lysår, og i vort billede med spurvehaglet bliver det 40 kilometer, altså som fra København til Helsing-

**Engang i stenalderen eksploderede
en af mælkevejens stjerner
siger PAUL BERGSØE
og 200 generationer af mennesker
levede og døde
før glimtet af katastrofen
nåede jorden**

ør, eller fra Århus til Randers eller Horsens. Så vidt man kan skønne, er en størrelse af stjernerne og deres indbyrdes afstand nogenlunde af dette omfang. Og da stjernerne findes i milliardvis, kan man allerede nu få et svagt begreb om, hvor stor en udstrækning Mælkevejen har. Vi kan nemlig tænke os hule kugler, så store at Fyn kan ligge inde i dem, og forsyne hver af dem med ét spurvehagl. Så får vi et indtryk, der viser den enorme afstand mellem de enkelte stjerner. Og samtidig bliver man klar over, at et sammenstød mellem to stjerner vil være et næsten utænkeligt tilfælde. Regner vi med stjernernes gennemsnitshastighed, bruger spurvehaglet 50.000 år om at passere fra Nyborg til Middelfart.

Hvis vi nu ville danne os et billede af hele mælkevejssystemet og benytte samme målestoksforhold, nemlig en billiontedel, så kan vi ikke få et anskueligt billede. Mælkevejen skrumper ganske vist ind til en billiontedel af sin virkelige størrelse, men alligevel fylder den så meget, at vort tankebillede rækker mange gange ud over månebannen. Der må skrappere lud til. Vi prøver derfor med et nyt målestoksforhold, der er en million gange mindre end det, vi brugte til planetsystemet. Vil vi danne os et billede af hele mælkevejssystemet, må vi formindske en

tættest i midten. De er så små, at de ikke kan ses med det stærkeste mikroskop, men da de har en overfladetemperatur på mange tusind grader, lyser de, så man kan se dem, der er nærmest. Vi befinder os nemlig selv inde i den store, kilometerbrede flade støvsky, vi og vor viruspartikel af en sol, men udefra ser vor støvsky ud som en lysende tåge, og da vi ved, at den har spiralarme, må den ligne en raketsol.

Solen er altså kun én blandt to hundrede milliarder andre sole i mælkevejssystemet, men to hundrede tusinde millioner giver os ikke noget begreb om disse stjerners antal. Men når vi nu forestiller os, at denne kilometerbrede røgsky er et billede af Mælkevejen, og samtidig ved, at kun én eneste støvpartikel repræsenterer Solen og alle planeterne, så begynder vi at kunne forstå, hvor stort vort stjernesystem er, og hvor lille og ubetydeligt et fnug vi selv er. Solen er herinde et støvfnug, der ikke lyser særlig stærkt, tværtimod. Der findes stjerner, der lyser hundrede tusinde gange så stærkt som vor sol. Men vi må nøjes med at tilhøre en sol på lidt over gennemsnitsstørrelsen. Med størrelse menes lysstyrke. Og der findes absolut intet, der favoriserer vor egen sol, den er som et fnug blandt milliarder andre.

Alle disse milliarder af stjerner drejer rundt om deres fælles

trillion gange. En trillion er et ettal efterfulgt af atten nuller, det giver ingen mening, men anvender vi målestoksforholdet en til en trillion, skrumper hele vort eget solsystem ind til en fyrretyvendedel af en millimeter, og hele Mælkevejen bliver ikke større, end at vi kan få et overblik: Forestil dig en stor støvsky, en kilometer bred og 150 meter høj, en flad røgsky som når man brænder halm på marken. Lad den være et billede af Mælkevejen. Til hver støvpartikel svarer en stjerne som vor sol. Deres antal er omkring to hundrede milliarder. Hver stjerne er skrumpet ind, så den ikke er større end en viruspartikel, og de ligger alle nogenlunde jævnt fordelt, dog

midtpunkt ligesom en raketsol. Men det sker ikke så hurtigt. Solen og dens nærmeste naboer bruger to hundrede millioner år om et eneste omløb.

Man må være en sær fyr, hvis man ikke fyldes med uendren over denne storhed og forbavses over sin egen ubetydelighed. Vi mennesker lever på overfladen af et usynligt noget, der drejer sig om det her beskrevne støvfnug af en sol, som igen drejer rundt med hele Mælkevejen. Hvis vi og støvfnugget blev udslettet, ville det ikke forandre billedet, og hvis der fandtes en fælles avis for universet, ville en sådan lille ulykke ikke engang blive omtalt, dertil var den for almindelig.

CRABTÅGEN

Nu har vi altså fået at vide, hvor vi, Køge Å, Danmark, Europa, Jorden, Månen og planeterne - og selve Solen befinder sig, nu skulle vi se lidt på uret og tiden, her er lige så store mærkværdigheder.

Det er jo klart, at med de enorme afstande, som vi er blevet præsenteret for, må der gå lang

tid, før man kan observere en eller anden forandring, der sker blandt stjernerne, enten det nu er en forskydning i deres indbyrdes stilling eller en ændring af en enkelt stjernes lysstyrke. Man kan godt forstå, at lige indtil nu-tiden, med dens forfinede måleapparater, lod det sig ikke gøre, hvis det drejede sig om foran-

dringer af stjernernes indbyrdes stilling. Noget andet er ændringer i lysstyrke af enkelte stjerner. Her kan videnskaben få nogle meget vigtige oplysninger. Så er der også nogle stjerner, der pludselig blusser op til mange tusinde gange deres sædvanlige lysstyrke, for kort tid efter igen at slukkes, man taler så om en no-

va - en ny stjerne. Grunden til at det sker, ved man ikke så nøje. En gang imellem hænder det også, at en stjerne eksploderer som en atombombe, hvorved den et års tid blusser op til det milliondobbelte af lysstyrke - eller mere -, så taler man om, at der er kommet en supernova. Men der kan gå adskillige hundrede år, før det hænder. Tyge Brahes »ny stjerne« var en sådan supernova. Der sker altså en mindre eller en større eksplosion i en eller anden stjerne, men vi kan kun få underretning derom med lysets ha-

I 1758 fandt man en lille tågeklat i Mælkevejen. Den vakte senere opmærksomhed, fordi den ikke lignede andre tåger, men en krabbe eller en krebs, og den blev derfor kaldt krabbetågen. I vort århundrede blev dens afstand bestemt til at være ca. 5000 lysår. Den var efterhånden blevet fotograferet så mange gange, at man kunne sammenligne billeder, der var taget med en snes års mellemrum, og herved opdagede man, at den blev større og større, og så blev den først rigtig interessant. Man var så heldig at finde

dens afstand er 5000 lysår, er det let at regne ud, at den må have været en af de meget sjældne supernovaer, der er blevet til støv, der nu viser sig som en tåge.

Det kan måske være ganske interessant at se på hele den historie om crabtågen og dens supernova med vor tidsopfattelse som grundlag, så kan vi måske se den menneskelige side af sagen. Vi spørger: *Hvad skete der og hvornår? Kan vi finde noget hos os selv, der er samtidigt med de forskellige begivenheder?* En sådan sammenligning kan måske være nyttig, måske kan vi lære noget. Vi prøver:

Engang i forhistorisk tid eksploderede en af Mælkevejens stjerner.

Vi havde dengang stenalder i Danmark, nede sydpå var de længere fremme. Pyramiderne var ved at blive rejst, det var længe før den bibelske tid. Eksplosionen var voldsom. Stjernens lysstyrke steg mange millioner gange vor sols, samtidig udslyngede den stof, der, som støv og luftarter, bredte sig ud fra stedet, og som senere skulle komme til syne som crabtågen.

Men vi, her på Jorden, så intet. Der gik lange tider, før lyset nåede os, uagtet dets fart gennem rummet er hurtigere end noget andet, fra Solen til Jorden på otte minutter. To hundrede generationer af mennesker måtte

meret befolkningerne, men mennesket fik klaret vanskelighederne.

Endelig, en julidag, ankom lyset. To asiatiske stjernetydere så den klare stjerne og nedskrev to beretninger, heldigvis med nøjagtig angivelse af sted og dato: 4. juli 1054.

Stjernen sluktes og glemtes. Skade at ingen i Europa lagde mærke til stjernen, den havde ellers været oplagt varselstof, for samme år deltes den kristne kirke i den romersk- og den græsk-katolske. Herhjemme havde vikingetiden haft sin blomstring, Knud den Store var lige død.

Tiden fra dengang til opdagelsen af eksplosionsstøvet, som stadig står på himmelen som crabtågen, udgør kun tredive generationer. Den omfatter en masse begivenheder. Kirken havde nået sin højeste magt, nu gik det tilbage. Syv mislykkede korstog havde kostet blod og anseelse. Den såkaldte opdagelsernes tidsalder havde bragt søfarten ud på de store have. Amerika blev fundet, Jorden blev større, menneskene talrigere, trods krige, nød og sygdom. Befolkningerne begyndte at rejse sig imod undertrykkelse.

Lidt før den franske revolution fandt man eksplosionsresterne, der som en støvsky efterhånden var kommet til syne.

Tiden fra dengang til nu spæn-

stighed, og det kan tage lang tid, før vi får den underretning, det afhænger af afstanden, og vi husker på de 300.000 kilometer i sekundet. Prøv at regne ud, hvor meget det bliver i et år eller et århundrede!

En af supernovaerne har en historie, der er ganske interessant. Her er den:

nogle gamle beretninger fra Kina og Japan, de drejede sig om en »gæstestjerne«s optræden, en ny stjerne, der pludselig viste sig den 4. juli 1054, og som svandt hen efter mere end et års forløb. De gamle astronomer angav en stilling på himmelen, der svarer til stedet for crabtågen. Stjernen lyset så stærkt som Jupiter, og når

først opstå, leve og udslettes, før end lysglimtet fra eksplosionen havde tilbagelagt den, astronomisk set, *korte vej* ned til vort solsystem. I denne, også astronomisk set, *korte tid* var vor kultur gennem de to hundrede menneskegenerationer blevet forædlet - fra stenalder til middelalder. Kulturcentrer var blomstret op og fortrængt af andre. De babyloniske og assyriske riger var opstået og atter gået til grunde. Grækerne og romerne havde dannet store riger, der atter var opløst. Folkevandringer havde fundet sted. Kristendom havde afløst den græsk-romerske gudelære, og det ældgamle Ægypten var blevet erobret af araberne. Krige var ført, pest havde deci-

der kun over lidt mere end seks generationer. Det er vor egen tid og derfor den mest interessante. Trafikken har gjort Jorden mindre, teknik og videnskab har vist så store fremskridt, at de er ganske uden sammenligning med tidligere tiders. Men krige fortsættes, riger opstår og forgår.

Supernovaens og crabtågens gåde blev løst, men eksplosions-skyen står stadig på himmelen, kun ved de fineste målinger kan vi konstatere, at den med rasende fart er ved at spredes og svinde bort. *Men i den korte tid, som lyset brugte for at nå os fra eksplosionsstedet, skete hele menneskehedens udvikling fra stenalder næsten til atomtid.* Som to-

EN HISTORIE OM EN ULVEUNGE OG EN BLÅMEJSE som løb væk i skoven

Der kom en ulveunge løbende ned ad en skovsti. Han var blevet væk fra flokken, mens han ledte efter et spor, og nu kunne han ikke finde den sidste pil. På en korsvej mødte han en blåmejse, der så noget beklemmt ud - ja egentlig var hun lige ved at tude, men det ville hun naturligvis ikke. Hun havde set nogle blomster, hun lige ville plukke, og imens var hun blevet væk fra sin

Konen hørte ikke så godt og pegede i den gale retning. Da der stadig ikke viste sig hverken station eller flokke, fandt ulveungen på at klatre op i et godt træ for at se sig om. Han råbte deroppe fra, at han kunne se en sø, som han syntes, han havde set

før på dagen. Han var ikke så god til at klatre ned som op, han faldt det sidste stykke og skrabe sit ene knæ grimt. Blåmejse bandt sit næsten rene lommestørklæde om, og de humpede hen til søen.

Det var nu ikke den sø, ulveungen kendte, men det var en god lille sø at lege lidt ved. Så de blev der i nogen tid og lavede både af grene og papir. Blåmejse

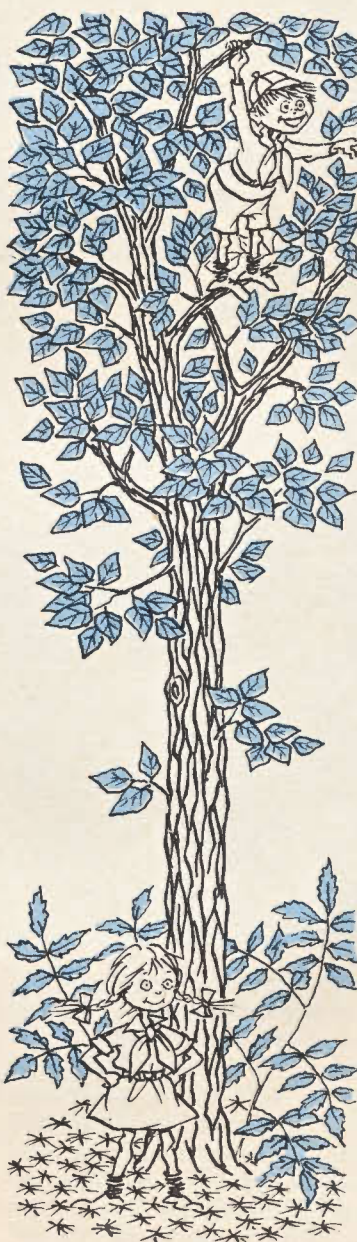

flok. Det talte de meget om, og så blev de enige om, at de lige ville spise deres madpakker, og så ville de gå til stationen, for der ville deres flokke jo før eller senere komme. Det var jo meget fornuftigt. Ulveungen mente, de skulle gå mod nord, blåmejse var sikker på, at hun kom fra syd, og så enedes de om at gå mod øst. Men de gik mod vest, for de havde ikke noget kompas - og selv om de havde haft et, havde det måske ikke hjulpet dem så meget. Men de lagde meget fornuftigt et brev under en sten på korsvejen i til-

fælde af, at flokkene skulle komme denne vej, og der skrev de, at nu gik de til stationen.

Og så gik de den gale vej.

De mødte en rar gammel kone, som gik og samlede grønt til sine kaniner, det syntes de lød spændende, og de hjalp hende og gik med hende hjem for at se kaninerne. Det gik der megen tid med. Men så sagde blåmejse, at nu måtte de vist hellere gå videre, og hun spurgte konen om vej.

plumpede bare lidt i vandet og var lige ved at miste sin ene sko i mudderet, men hun fandt den da igen, og det var en varm sommerdag, så det gjorde ikke så meget med våde sokker. »Hør, vi må videre!« sagde ulveungen, for han var tre måneder ældre og bandefører. Men hvor skulle de gå hen? De fandt nogle indtørrede spor, og de mente, at de måtte vel føre et eller andet sted hen,

og så fulgte de dem, til de fortabte sig på en stenet sti. Men nu var de så heldige at møde nogle voksne mennesker på søndagstur. »Stationen?« sagde de voksne. »Jamen hvilken station? Der er jo to stationer her ved skoven.« Ja, det kunne de ikke huske lige nu, men hvor var den nærmeste? De fik at vide, at bare de fulgte denne sti et lille stykke, ville de komme til et skovbryn, og det skulle de bare følge. Det gjorde de en tid lang. Der var mange blomster, og blåmejse fyldte sin hue med blomster og glemte både hue og blomster, da ulveungen havde fundet et meget spændende fugleskelet. Det undersøgte de længe og talte om, hvad det kunne være for et. Ulven mente, det var da vist et ug-

leskelet, og mejsen, at hun genkendte det som et blåmejseskelet. Men de var nu lige gode venner for det. Pludselig kom de begge i tanker om, at deres station slet ikke hed Skovbrynet, men noget helt andet, så de måtte nok hellere løbe ind i skoven igen og finde den anden station.

De var lidt trætte nu og meget tørstige. Og hvor var alle mennesker henne? Solen stod sådan nu, at ulveungen mente, det var hen på eftermiddagen, men hvordan var det nu, stod den så i vest, og lå stationen i vest? Ja, det kom de til at skændes lidt om, måske også fordi de var trætte nu. Men pludselig stod de på den korsvej, hvor de havde mødt hinanden. Deres brev var der ikke mere - og de kunne ikke huske, hvad de

havde skrevet i det. Og så satte de sig ned og var lidt modløse og meget trætte - og så faldt de i søvn.

De vågnede først, da der var nogen, der ruskede i dem. Det var de to flokførere. De havde haft en skrækkelig dag, og nu var de trætte, varme, lidt vrede, men også meget lettede. Og så ved man slet ikke, hvad man skal sige. Men det gjorde nu ikke noget, for det vidste ulveungen, som han stod der med sin grimme hudafskrabning og gned sine øjne med meget snavsede hænder: »Hvor er det godt, at man er spejder«, sagde han, »for så kan man altid finde verdensretningerne, og så løber man den lige vej, og man kan aldrig blive borte!«

Jeg er så forkølet, må ikke gå ud,
- om halsen har jeg en tyk, ulden klud.
Men jeg kan da sidde og se ned på gaden og alt det, der sker nu i julestaden.
Købmandens vindue derovre er flot med nødder og æbler og meget godt.

Hos slagteren danser der nisser og grise blandt gæs og anden slags julepise.
Jeg ser, hvordan mennesker standser op og kigger på boghandler Jensens shop, på julekort, bøger og nisseblade og sludrer sammen og er så glade.
Jeg gnider ruden, for nu må jeg se, min sandten, der drysser den første sne over gadens stjerner og granguirlander og travle og trippende trafikanter!
Der løber en hund med et vældigt ben, men Hansens hund snapper det - sikken en!
Og der går jo mor og ler og snakker - hvad mon hun dog har i alle de pakker?
Jeg ønsker en skisweater, tyk og blå -
- ATISCH og prosit, det nøs jeg på!

FORKØLET

Kan I fortsætte disse historier?

Patruljen, Polarbjørnene, planlagde pinsetur. Patruljeføreren pålagde Peter proviantering: pølser, persille, pasternak, pumpernickel, pickles, pandekageingredienser. Poul pumpede patruljekærren, Preben pakkede patruljeudstyret, pander, pottes, piskeris, poser, pløkke, petroleum, patentværktøj. Pinseturen påbegyndtes planmæssigt, Polarbjørnene pjankede, pludrede. På plantagestien punkterede pludselig patruljekærren...

Gong-gongen gungrede gennem Gedserleiren. Gedserspejderne gned gluggerne, gabede, grimasserede. Gong-gongen genlød: gymnastikken gennemførtes graciøst. Genboens gårdhund gæde grusomt. Generalens godmorgen gjaldede, Gedserspigernes geledder gentog glad godmorgenhilsnen. Gerda greb grinende grødgryden, gav gavmildt gedserspejderne grød. Grålige grødklumper gnaskedes gryntende. Gurli gik gennem græsset, gav geden gårdsdagens gamle gulerødder...

Flokken foretog flerstemmige fædrelandssange. Frederiks falske falset forstyrrede forsamlings forenede forsøg. Flokføreren fortvivlede: Forsøg forfra! Fregnede Frederiks forrygende fanfarer forårsagede fortsat fiasko. »Flokken får frikvarter«, forkyndte føreren. Flokken forsvandt fjantende, flokføreren funderede, fandt forårslege frem. »Frank fandt fem flagspætteæg -«...

HVIS...

- Hvis det ikke er rigtigt, at det svenske flag er gult med blå kors - skriv S ellers B
- Hvis storken er den almindeligste danske fugl - skriv R ellers P
- Hvis det er galt, hesten er en drøvtygger - skriv E ellers O
- Hvis en grønsmutte er en nordisk fugl - skriv G ellers J
- Hvis det ikke er rigtigt, Esbjerg er den næststørste danske by - skriv D ellers L
- Hvis Storstrømsbroen går over Storebælt - skriv Æ ellers E
- Hvis det ikke er rigtigt, H. C. Andersen har skrevet »Glade Jul« - skriv R ellers P
- Hvis Spejderbevægelsen er over 50 år - skriv J ellers Æ
- Hvis juleaften i skudår falder d. 25 dec. - skriv Ø ellers U
- Hvis det er galt, pinsedag er årets længste dag - skriv L ellers T
- og hvis du har svaret rigtigt, skulle bogstaverne danne et ord, du kender!

HVOR ER VI? OG HVAD ER KLOKKEN?

Fortsat fra side 19

baksrøg vil crabtågens partikler spredes, men den vil sikkert endnu stå på himmelen, når det sidste menneske har endt sin døgnfluertilværelse.

Så stor forskel er der på gangen af naturens store ur og den menneskelige tidsopfattelse.

Vi kan få en udmærket forestilling om de to slags tid, den biologiske og den astronomiske, ved at tage en stor bog i hånden og tænke lidt over den. Bogen skal være meget stor, sådan noget som et bind af Salmonsens

konversationsleksikon på 1000 sider med småt tryk. Vi forestiller os, at bogen giver en beskrivelse af Jordens historie fra dens opståen til nu, vi ved jo, forholdsvis nøjagtigt, hvor gammel Jorden er. Den har mindst tre til fire milliarder år på bagen. *Beskrivelsen i bogen er gjort på den måde, at lige lange tidsafsnit tager lige lang plads op.* Hvor i bogen kan vi nu finde noget, vi kender?

Jo, vi skal blade de første otte-hundreder sider igennem, før vi finder noget om de ældste forsteninger. Vi kan ikke sige noget om, hvornår *livet* opstod, blot at det fandtes for 700 millioner år siden. Det er jo kedeligt, at vi ikke kan læse, hvad der står i bogen, navnlig om de første 3000 millioner år. Det kunne være interessant. Der er jo plads nok til

en biologisk udviklingshistorie, lige så lang eller længere end den vi kender, og som kronedes ved fremkomsten af os selv - homo sapiens.

Tilbage bliver altså den sidste femtedel af den store bog på de tusind tættrykte sider, denne fantasihistoriebog, der var så usædvanligt indrettet, fordi beskrivelsen af lige lange tidsafsnit tog lige lang plads op.

Ja, i den sidste sjettedel af bogen - altså omkring side 875 - begynder beretningen om alle de geologiske perioder, hvorfra man har levninger af levende væsner. Cambrium, kul, kridt og tertiærperioden, og hvad de nu alle hedder, er der her fortalt om.

Men nu vor egen tid? Ja, hvad er »vor egen tid«? Er den det sidste århundredes historie, så ser det sløjt ud, hvis vi skal finde

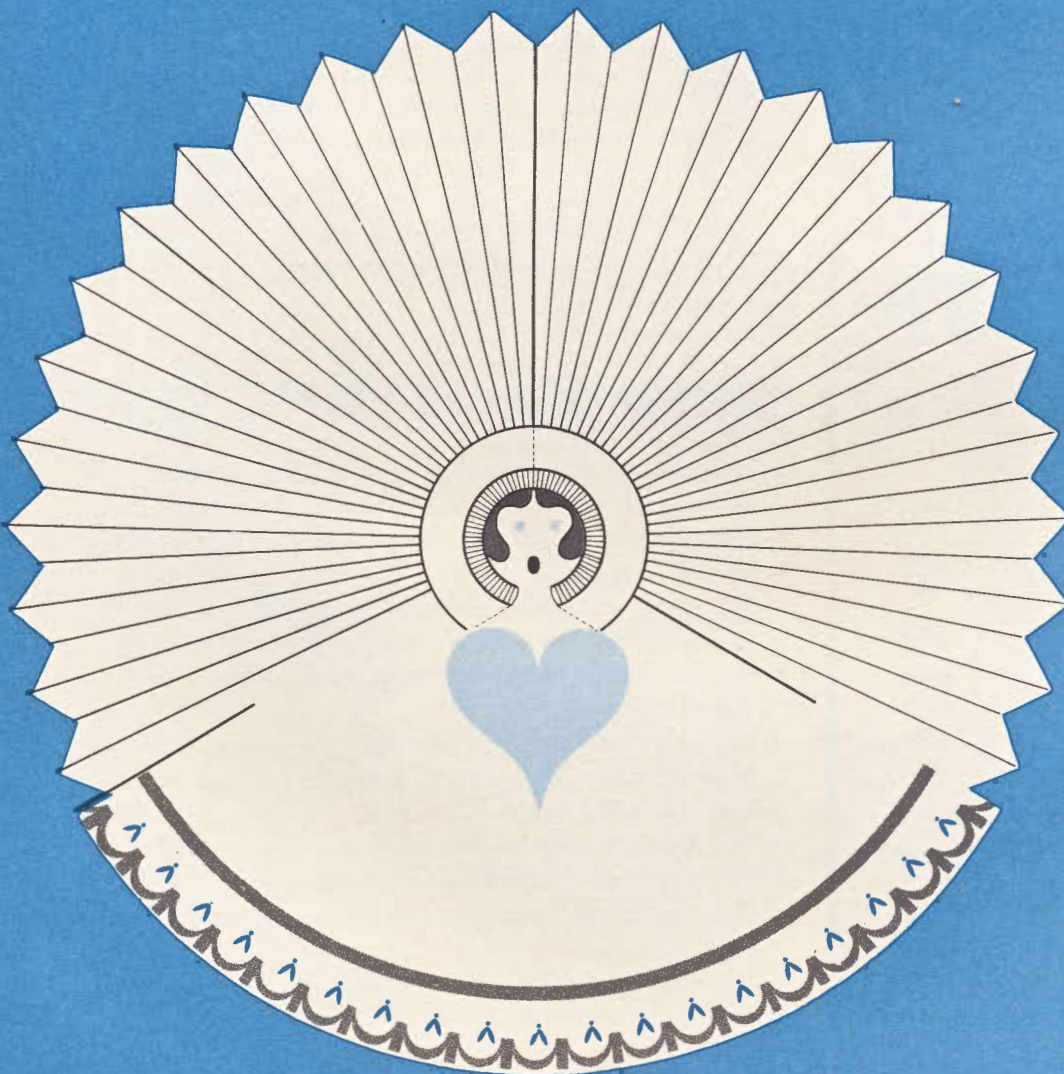
noget om den. Sådan som den bog er indrettet, svarer en linie til 80.000 år, et ord til 5000 år og et enkelt bogstav til 1000 år.

Det vil med andre ord sige, at menneskehedens opståen må vi søge i en af de sidste ti linier i bogen. Sidste istid og stenalderen begynder med de sidste fire ord, beskrivelsen af al den tid, mennesket har haft historie, og i hvilken der er bygget noget, som er efterladt som ruiner, må vi søge i det sidste ord i den store bog.

Og vor tid? Tiden fra Gorm den Gamle til nu? Ja, den findes i den sidste linies sidste ords sidste bogstav. Vi selv og vor tekniske tidsalder kan måske finde en kneben plads i det sidste punktum.

Sådan går naturens store ur. Så kort tid lever vi.

EN JULÆNGEL

Tegn figuren over på et stykke tegnepapir og klip den ud. Skær derefter de tre cirkler ud, men ikke helt, der skal ikke skæres omkring halsen. Klip dernæst en slids halvt ned til højre, en halvt op til venstre og en helt ned ovenfra (de tykke linier). Ved at ridse i papiret kan du plisere vingerne, men du kan også bare lade dem stå fladt. Nu folder du armene frem og glorien lidt tilbage. Lad de to slidser glide ind i hinanden, og så står englen der. Borten foruden kan du variere, og glorien kan males med guldfarve.

Min bror var kommet hjem med en karakterbog med en lang anmærkning om uartig opførsel. Min far buldrede, som alle fædre har gjort det alle dage i den anledning, og sagde, som alle fædre altid har gjort det, at sådan havde han aldrig været, da han var skoledreng. Min mor så op fra sit sytøj og sagde de forløsende ord: »Det tror jeg gerne, Julius, for du var da vist en lille kedelig dreng!«

Der blev en forbavset stilhed i stuen. Så pludselig bredte der sig et glad, drenget smil over min fars ansigt og han sagde: »Nå, ja, ja, vi var måske ikke altid så artige ...« og så fik vi historien om nøglen.

Det har nok været, da jeg gik i latinskolens næstøverste klasse, at der skete det, jeg da så skal fortælle jer om. Timen var den sidste den dag og var ved at nærme sig sin ende. Pludselig rejste Wilhelm sig - I husker ham? - og spurgte, om »han måtte gå i gården«. Han gik, og lidt efter ringede klokken ud.

Lektor Rømer rejste sig med et lydeligt befrielsens suk og samlede vore latinske stile sammen. Han ville gå ud af klassen, men fandt til sin undren døren låset. Wilhelm havde ganske sagte drejet nøglen om i låsen, da han gik!

I klassen opstod der, som I kan tænke jer, stor tumult. Alle masede hen til døren, puffede og skubbede, væltede nogle om på gulvet og benyttede den mageløst udmærkede lejlighed til at frembringe ekstra larm. Læreren fik også sit puf, tabte stilene og råbte irriteret: »Fremfor alt udbejder jeg mig ro! RO - siger jeg. Julius, jeg er vis på, det er noget, du har lavet, og jeg råder dig til at tage dig i agt!« Jeg gjorde høj-røstede indsigelser - for denne gangs skyld var jeg da i hvert fald uskyldigheden selv. »Gå på jeres pladser,« brølede læreren, »jeg skal nok trænge til bunds i dette her. Hvem har låset den dør? Vil vedkommende melde sig!« »Jamen, hr. Rømer,« sagde jeg, »nøglen sidder jo udvendig!«

Almindelig larmende latter. »Ja, ja, det er jo sandt,« mumlede læreren, »så kan det ikke være Julius' skyld, hvem har så gjort det?«

»Det er nok en af drengene i 3. G,« mente Kristian. »Snak,« sagde lektoren, »i den klasse går kun arbejdsomme, alvorlige un-

Hvem havde låset den stakkels lektor Rømer inde med de uartige drenge, da skoleklokken ringede ud?

TEGNINGER AF JENSENIUS

Latin

FOR TÅBER

ge mennesker med æresfølelse. Nå, lige meget, Henrik gå ned og kald på pedellen!« Djævelsk munterhed oplyste den stakkels lærer om hans distraktion. »Nå nej,« råbte han, »jeg vil selv gå!« En endnu mere skraldende latter gjorde hans forvirring fuldstændig.

»Hvad jeg ville sige,« rettede han med rynket pande, »vi må jo have fat i pedellen . . . Julius vil du kalde ud ad vinduet!«

»Så gerne, hr. lektor,« svarede jeg, lukkede vinduet op og vrælede ned i gården: »Hr. Mikkelsen! hr. skolepedel! hr. fangevogter! hr. Ludvig Gotfred Mikkelsen! De må endelig skynde Dem! Lektor Rømer kalder!«

»Du skal ikke råbe alle de navne,« for læreren op, »kald blot hr. Mikkelsen - - og dermed basta!«

»Hr. Mikkelsen - og dermed basta!« råbte jeg, så højt jeg kunne.

Mikkelsen kom frem fra sit brændeskur og så måbende op mod vinduet. »De må endelig skynde Dem, hr. Mikkelsen,« råbte jeg og lod dybt fortvivlet, »lektor Rømer og vi andre er lukket inde, skynd Dem, hr. Mikkelsen, rare hr. Mikkelsen, skynd Dem!«

Mikkelsen hørte ikke til de hurtigst opfattende, og der gik en evighed, før vi hørte hans trin uden for klassen. Han bankede på.

»Kom ind!« råbte den distrahte lærer. Til fryd for hele klassen tog Mikkelsen i dørhåndtaget og ruskede i det. »Drej dog nøglen,« råbte læreren, »en eller anden har låset os inde.« »Hvad behager?« spurgte Mikkelsen. »De skal dreje nøglen om,« skreg læreren højrodt i hovedet af forbitrelse. Der kom en pause, så hørte vi Mikkelsen igen: »Jamen De må så meget undskyldte, hr. lektor, at jeg i al ærbødighed si-

ger det, som det er, men her er ingen nøgle!«

»Hvad!« råbte den efterhånden fortvivlede lærer, »jamen det er jo oprørende!«

Mikkelsen prøvede døren med forskellige nøgler, han havde i lommen; det tog 10 lange og 10 brede, men ingen passede.

»Hr. Rømer!« råbte Kristian pludselig, »jeg bliver så dårlig, må jeg gå ned?«

»Ja, det må du . . . nej, det kan du naturligvis ikke, du sætter dig og venter!«

»Hr. Mikkelsen - får dette snart en ende?«

Der blev en pause. Mikkelsen tænkte sig om. Længe. »Jeg ved ikke, hr. lektor,« kom det forsigtigt, »skal jeg, om jeg så må sige, hente en låsesmed?«

»Naturligvis skal De det!!«

»Jamen, hr. lektor, hvem skal jeg hente?«

»Det er virkelig aldeles ligegyldigt!« »Måske Konradsen?«

»Ja for . . . hent, hvem De vill!« »Jamen, hr. lektor, Svendsen bor jo nærmere!« »Så forstår det sig, så henter De Svendsen!« »Jamen, hr. lektor, jeg ved ikke, om det i al ærbødighed må være mig tilladt at sige, at Storm bor endnu nærmere!«

Lektor Rømer slog i katederet med sin knyttede næve og hvædede: »Jeg er ligeglad med, hvem De henter, om det så er fanden selv - løb så!«

Det lød så som så med Mikkelsens løb, han sjokkede langsomt ned ad gangen. En ildevars-lende tavshed sænkede sig over klassen. Lektoren, som vel stadig havde os mistænkt for på en eller anden måde at have arrangeret denne fælde, greb til den udvej at diktere os en ekstra latinsk stil.

Kristian rejste sig forarget: »Hr. lektor! skoletiden er forbi for i dag!« »Nej,« råbte læreren fra sit kateders ophøjethed, »det bestemmer jeg. Vil du øjeblikkeligt forlade klassen . . . nå nej, vil du sætte dig, *alle* skriver: Foretræk dyden for tomme fornøjelser. Når jeg selv i modnere alder forsmår visdommens lære og higer efter forfængelighed og tomme glæder, er jeg en tåbe, men . . .« Pennene skratte henover papirerne, mens vi skrev disse smukke bemærkninger, som latinske stile i hvert fald den gang altid var fulde af. Der gik vel et kvarter på denne opbyggelige måde. Så var Mikkelsen igen ved døren. »Hr. lektor,« lød hans ynkkelige stemme, »Storm var ikke hjemme, - så jeg ville blot spørge, om jeg så skal hente Svendsen i stedet for?«

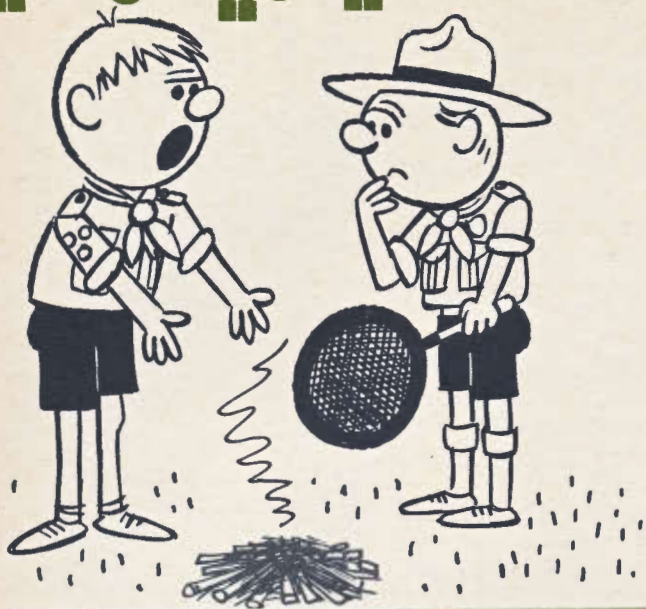
»De er fuldstændig tåbelig,« råbte læreren, »naturligvis skal De hente Svendsen, og er han der heller ikke, så henter De Lorentsen!« »Ja, undskyld, jeg i al ærbødighed korrigerer hr. læreren, smeden hedder ikke Lorentsen, men Konradsen,« svarede pedellen muggent gennem den lukkede dør og sjokkede af igen. Jeg så ham standse op midt i gården og se op mod vinduet, mens han kløede sig i nakken, enten som tegn på, at dette mysterium gik over hans pedelforstand, eller i demonstration mod en lektor, der var så tåbelig, at han troede, smeden hed Lorentsen, når han hed Konradsen! Der gik igen et kvarter.

Imidlertid havde Wilhelm fra

mange kokke ...

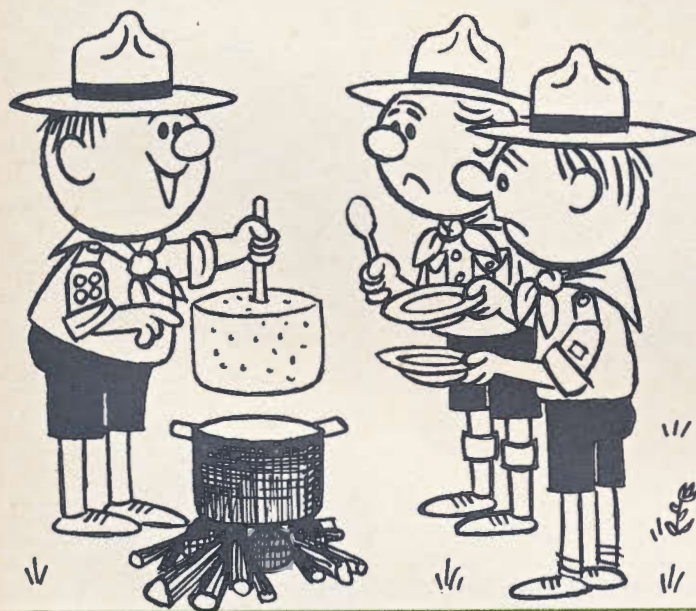
JØRGEN MOGENSEN

Du kom til at vælte panden, siger du ... hvordan skal vi så skelne bøfferne fra det forkullede træ ?

Jeg synes det er dejligt med lidt regn - det var min tur til at vaske op i dag !

I dag er der ikke så mange klumper i havregrøden ... der er kun een stor klump !

Det er skam et dejligt snobrød. Særligt det midt mellem den forkullede skorpe og det rå inden i.

Det skal stege i 2 timer - hvis ikke her var så meget røg kunne du selv se det i kokebogen !

tapto

»Dagen randt,
solen svandt
bort fra himmel,
fra hav og fra land«,
og i aftenen mild
samles vi om vor ild
for at varme os lidt
ved dens brand.

Dagen lang
gik med sang
gennem arbejde,
træning og leg.
Vi fik byger og blæst
og lidt solskin som gæst,
da vi gik ad den
stenede vej.

Dagen gik
og vi fik
lært at færdes
i fællesskabs flok
og at hjælpe, når en
fik lidt mødige ben
og vi selv havde
overskud nok.

Aftenen kom,
mørket, som
vi i travlheden
glæded' os til.
Vi så hen til som mål
at få tændt lejrens bål
og at drømme
ved flammernes spil.

Stemmer tav,
men fra hav
toner bølgerens
evigheds sang.
Og i rugmarkens strå
høres briserne gå.
Natten sænker sig
stille og lang.

Dagen randt,
solen svandt.
Månen skinner
i moser og kær.
Bålet brændte til glød,
og vor tapto nu lød:
»Hvil kun trygt,
fred i sind, Gud er nær«.

Udgivet af
KFUM-Spejderne i
Danmark
Det danske
Spejderkorps
Det danske
Pigespejderkorps og
KFUK-Spejderne
i Danmark

SPEJDER JUL 1962

Redaktionsudvalg
Gudrun Due Jensen
Annesofie Hermann
Fritz Lerche og
Erik Schwarz
(ansvarhavende)

Forsiden tegnet af
Per Illum
Bagsiden tegnet af
Axel Mathiesen

Tegningen heroverfor
er udført af
Axel Mathiesen
og fotografiet på side 2
er optaget af
Poul Ellegaard
Frederiksen

Typografien ved
Erik Ellegaard
Frederiksen
Nøddeknekkeren ved
Per Illum

Omslaget trykt af
Dyva & Jeppesen
kgl. hofleverandør
Tekstsiderne trykt af
Aarhus Stiftsbog-
trykkerie A/S
Århus

PRIS
KR. 2,25

et skjulested bag et skab i gangen fulgt sagernes udvikling. Han benyttede et gunstigt øjeblik, hvor vi alle råbte i munden på hinanden i protest mod den stadige diktat, til at lirke den velsmurte nøgle på plads i låsen igen. Der var stille lidt, eleverne pønsede på, hvordan de nu bedst skulle udnytte situationen - måske var de lidt trætte af fangenskabet nu, og lektor Rømer sad vel og tænkte på, at han egentlig var bestemt for noget højere og mere videnskabeligt end at undervise uartige drenge i latin.

Endelig kom Mikkelsen med smeden, som vi hørte skælde og smælde på lang afstand, for det var meget ubelejligt dette her, og han havde ikke tid til at dirke folks låse op, og lige nu skulle han have haft sin kaffe, og svendens var syg jo, og drengen duede jo ikke til noget osv. »Jamen, hr. Svendsen, det hører da, om jeg så må sige, til Deres håndtering at dirkelåse op...«, hørte vi Mikkelsen indvende, men han fik en lang forklaring om, at var der noget, der ikke betalte sig, så var det at være låsesmed, når man havde bedre betalt arbejde for, og det ville blive meget, meget dyrt dette her.

De nåede døren.

I den åndeløse stilheds forventning indenfor kunne vi høre Svendsen trække vejret meget dybt ind - og derpå brøle op: »Hvad i alverden skal dette her betyde! Gør De nar af mig, mand! Nøglen sidder jo i låsen! Er De sådan en idiot, at De ikke kan åbne en dør, hvor nøglen sidder på sin plads? Er De sådan en, som holder en travlt arbejdende mand for nar? HVA!« Mikkelsen stammede, og Mikkelsen hakede, og man kunne ligefrem høre ham *måbe*. »Nej, idiot, det er, hvad De er,« brølede den vældige smed videre. »De skal ikke bryde Dem om at ulejlige mig en anden gang, for jeg kommer ikke, - men De er vel beruset, det er nok, hvad der er i vejen med Dem!« Og så hørte vi den store, vrede mand med gungrende skridt gå ned gennem gangene. Der skete stadig ikke noget. »Nå, bliver det snart til noget, Mikkelsen?« råbte Rømer og ruskede i døren. Mikkelsen sukkede tungt og åbnede døren ud til friheden.

»Hør nu her, Mikkelsen,« sagde lektor Rømer meget strengt og med tommelfingrene i vestelom-

merne, »jeg tror, De selv i Deres distraktion har taget den nøgle ud og stukket den i lommen, og så har De ikke villet være ved det. Er der noget, jeg hader, er det distraktion! Jeg er selv aldrig distræt. Aldrig. Ja næsten aldrig. Jeg må tale med rektor om dette her!«

»Jamen, hr. lektor, så sandt jeg lever« . . . klynkede pedellen, som var hans sidste time nær. »Ja, ja, det kan enhver komme og sige. -« Hele klassen blandede sig larmende i diskussionen om Mikkelsen og nøglen, alle var fulde af gode eller i hvert fald meget råbende forklaringer på fænomenet.

Men bag sit skab fik Wilhelm ondt af den stakkels pedel. Han var alle dage en glimtrende skuespiller, også nu, hvor han med alle tegn på anger råbte: »Åh, hr. lektor, jeg er helt ude af mig selv! for da jeg forlod klassen, gik jeg i tanker - ja, jeg tænkte såmænd på den latinske version til i morgen. Der er en strofe, De endelig må hjælpe mig med! og jeg ved ikke, hvordan det er gået til, men jeg må vist have låst døren, troet jeg var hjemme, hvad ved jeg, - men pludselig opdager jeg, at jeg har nøglen til klasseværelset i lommen. At jeg løb herhen er ikke ordet!«

Der blev et øjebliks spændt tavshed, og så holdt Rømer sin udmærkede tale en gang til, mens den sølle pedel lyste op og ligesom voksede i glad bevidsthed om, at han hverken var beruset eller idiot. »Jeg har lige sagt til hr. Mikkelsen og klassen, at jeg ikke kan fordrage distraktion. Jeg er selv aldrig distræt. Aldrig. Nej næsten aldrig . . . og unge mennesker må slet ikke være det. Jeg må melde dette til rektor!«

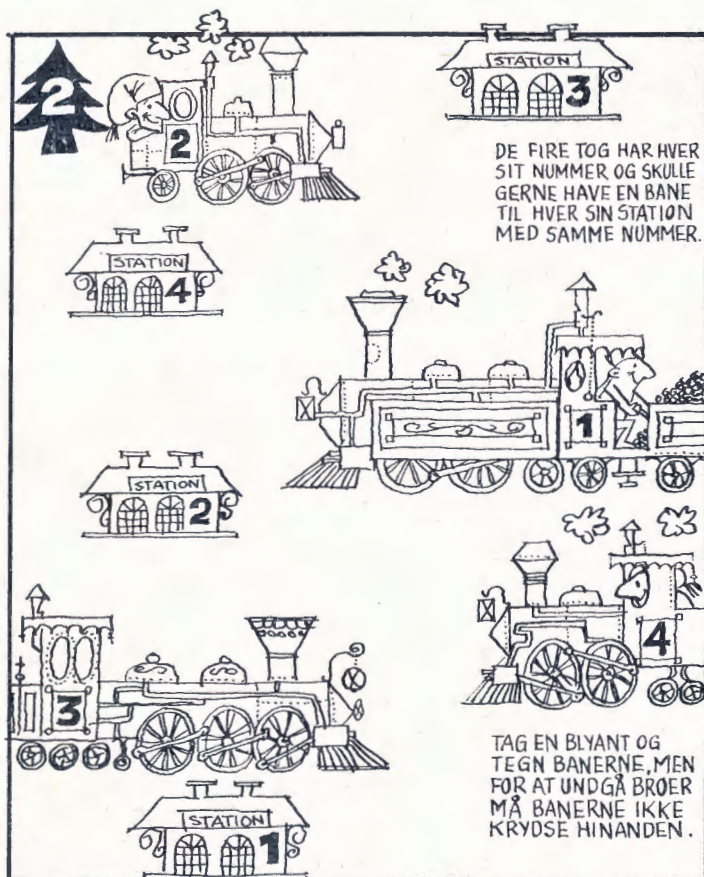
Men rektor var jo gået for længst for den dag, og næste dag havde Rømer, - måske alligevel en smule distræt, glemt historien. For ak! hver dag bragte nye fortrædeligheder til den stakkels lærer fra klasser, der gnistrede af opfindsomhed. Vi kom jo lidt sent hjem, men havde haft en dejlig dag; bedst havde den jo været for Wilhelm, der havde haft glæden fra kulisserne, og som havde undgået at skrive den tanketunge stil om dyden, der bør foretrakkes for tomme glæder, og at det kun er den tåbelige, der higer efter glæder i stedet for visdoms lære . . .

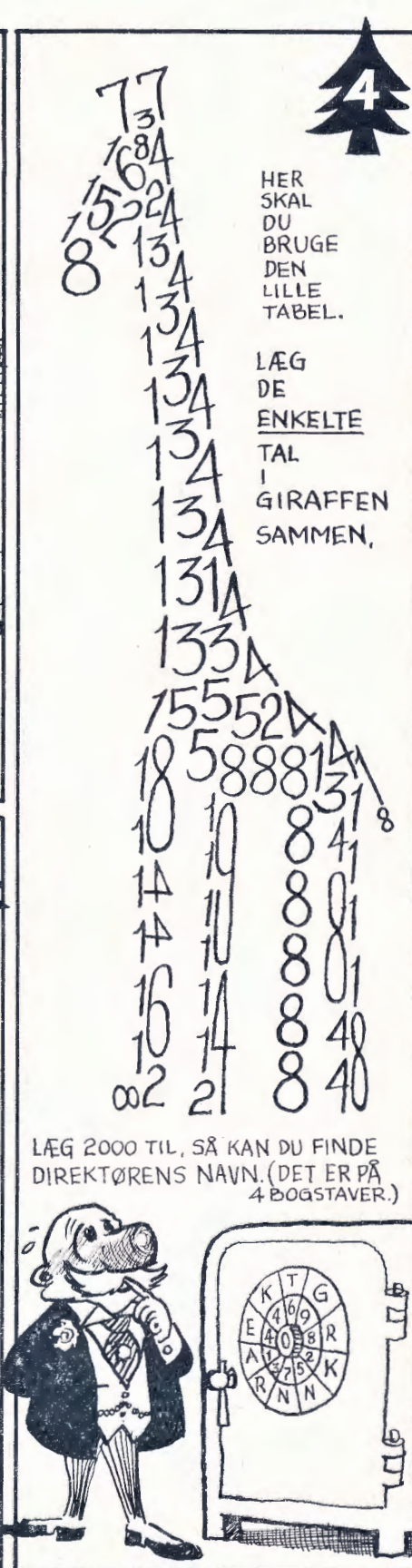
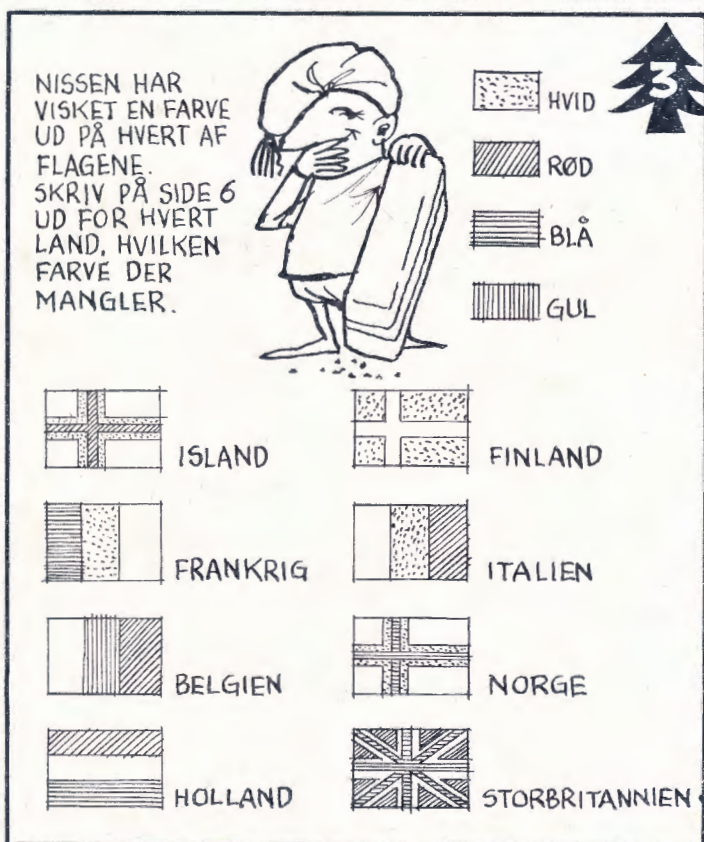
NØDDE 1962 KNÆKKEREN

DE FIRE TOG HAR HVER SIT NUMMER OG SKULLE GERNE HAVE EN BANE TIL HVER SIN STATION MED SAMME NUMMER.

TAG EN BLYANT OG TEGN BANNERNE, MEN FOR AT UNDGÅ BROER MÅ BANNERNE IKKE KRYDSE HINANDEN.

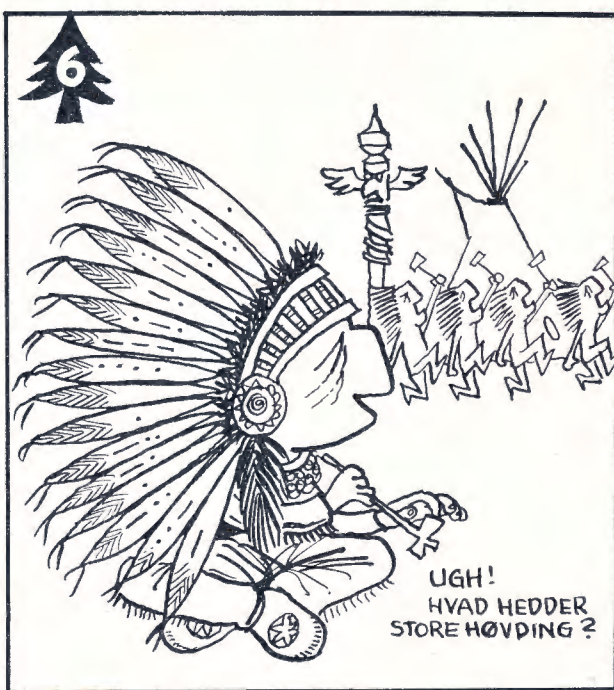

PORTRÆT

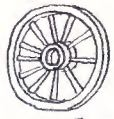
TIPS

KA' DU KENDE HO'DERNE?
KUPONEN FINDER DU PÅ SIDE 6

	1	X	2
1 	TORDEN- SKJOLD	DYNE- KILEN	NIELS JUEL
2 	NAPOLI	MARCO POLO	NAPOLÉON
3 	KHRUSTJOV	UKRAINE	KREML
4 	NELSON	CHR. 4	CHR. 5
5 	NELSON	CHR. 4	CHR. 5
6 	EISENHOWER	KENNEDY	ROOSEVELT
7 	HOLGER FELLES- SANGER	HOLGER DRACHMANN	HOLGER DANSKE
8 	ABSALON	APSYS	SALOMON
9 	CÉCIL	SAXO	CÆSAR
10 	PIGALLE	DE GAULLE	RENAULT
11 	FØDT I 1857	FØDT I 1908	FØDT I 1875
12 	HARALD BLÅTAND	HARALD NIELSEN	HARALD HÅRFAGER

LØSNINGEN PÅ REBUS'EN SKRIVES PÅ SIDE 6

÷ H ÷ L

÷ SKO

1

÷ FUGL

b

H

÷ P & N

÷ K ÷ KE

&

÷ ER

÷ L ÷ D

B

÷ EL

de

÷ K ÷ KE

÷ K ÷ K

d

1

÷ S ÷ R

D

÷ FL

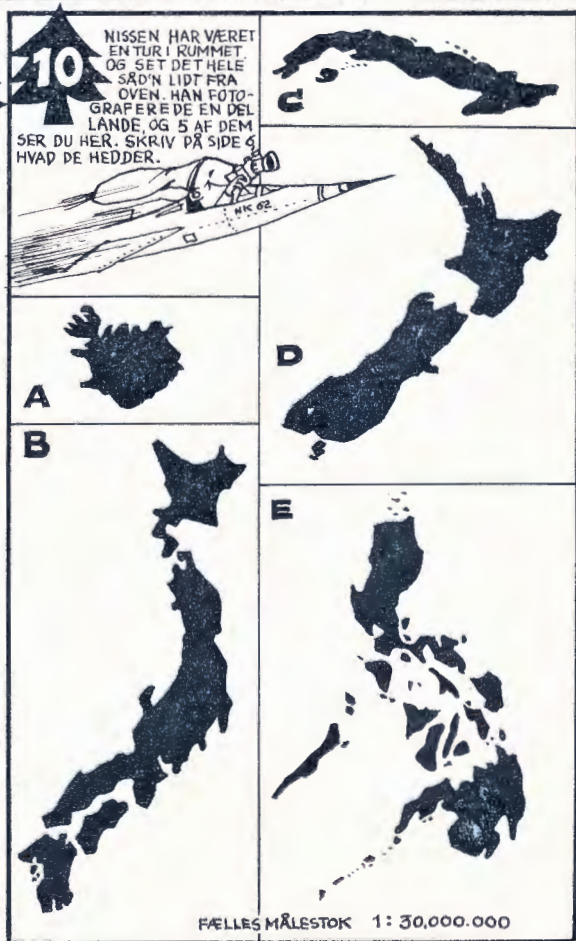
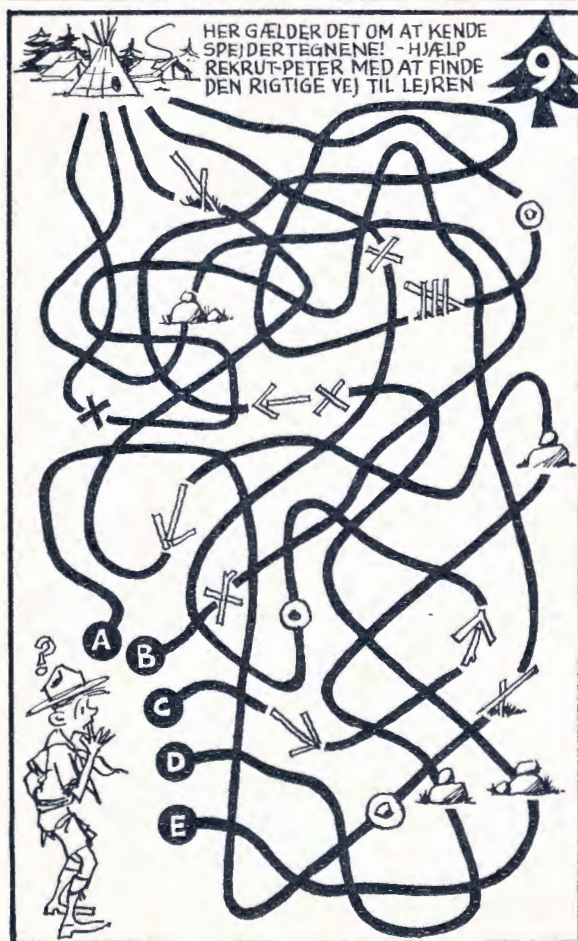

÷ d

d

÷ T

Nøddeknekkerens opgaver

DE små NØDDER

er beregnet for smutter, mejser og ulve. Der er 6 opgaver: A, B, C, D, E og F, som tegneren Per Illum har lavet til jer. I vil sikkert synes, at de er spændende at gå i gang med. De, der indsender dem, må ikke være fyldt 12 år. Når du har løst så mange af opgaverne, som du kan, skriver du løsningerne på den anden side. Du klipper løsningerne fra og sender dem til Spejder Juls redaktion, og kuverten udfyldes som vist på tegningen. Husk at tegne én stjerne i kuvertens øverste hjørne.*

Der er i år 86 præmier til jer

Men kun de, der har »alle rigtige«, kommer i betragtning ved udtrækningen af gavekort-præmierne. Derimod kommer alle, som har blot »4 rigtige«, i betragtning ved udtrækningen af bogpræmierne.

Inden 5. januar 1963

indsendes løsningerne. – Navnene på vinderne af gavekortene på 25 og 10 kr. vil blive meddelt i de 4 korps' spejderblade. Præmierne vil i løbet af januar måned blive tilsendt vinderne.

Præmier for ALLE rigtige:

1 gavekort på 25 kr.
10 gavekort på 10 kr.
25 gavekort på 5 kr.

Præmier for mindst 4 rigtige:

50 bogpræmier.

KLIP

De STORE nødder

Atter i år bringer Nøddeknekkeren en række interessante og spændende opgaver, som tegneren Per Illum har mester for. Som du ser, er der også i år nogle »små nødder« for vore yngre kammerater.

Når du har løst så mange af opgaverne, som du kan, udfylder du løsningssiden. Denne sender du til Spejder Juls redaktion, og kuverten udfyldes som vist på tegningen. Husk de tre stjerner! ***

Der er 136 præmier

For at komme i betragtning ved udtrækningen af gavekort-præmierne, må du have »alle rigtige«. Derimod kræver bogpræmierne kun »6 rigtige«.

Inden 5. januar 1963

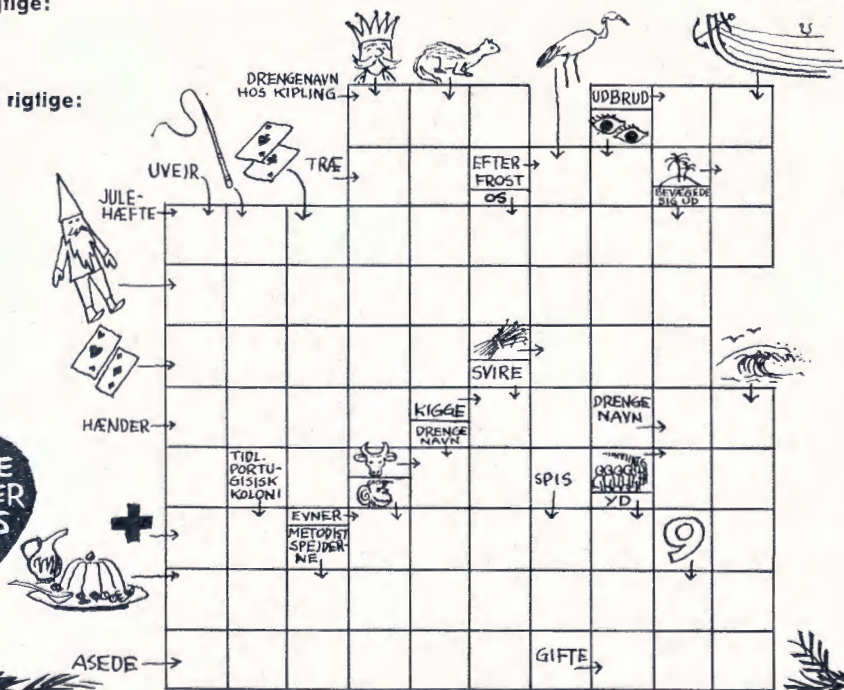
indsendes løsningerne. – Navnene på gavekort-vinderne vil blive meddelt i de 4 korps' spejderblade. Præmierne vil i løbet af januar måned blive tilsendt vinderne.

Præmier for ALLE rigtige:

1 gavekort på 100 kr.
10 gavekort på 25 kr.
25 gavekort på 10 kr.

Præmier for mindst 6 rigtige:

100 bogpræmier.

SIDE 5.

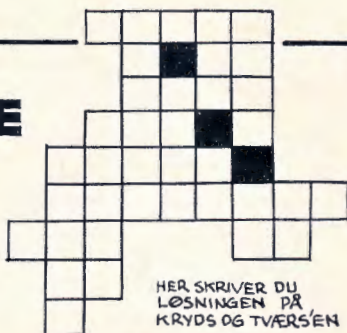
LØSNINGER TIL DE SMÅ NØDDER SIDE 7 OG 8.

A OLE OPFINDER
BIL VAR
BYGGET AF:

B NISSEN
LEDER EFTER:

D SKRIV BØGSTAVER-
NE PÅ DE RIGTIGE
BOLIGER VED
TALLENE

E

HER SKRIVER DU
LØSNINGEN PÅ
KRYDS OG TVÆRSEN

C LØSNINGEN PÅ
REBUS'EN ER:

F NISSEN KLATREDE OP
EFTER ÆBLET
MED BØGSTAVET:

LØSNINGERNE ER INDSENDT AF:

NAVN: _____

ADRESSE: _____

BY: _____

ØNSKER EVT.
GAVEKORT FRA _____

KORPS DEPOT _____

JEG ER D. 1. JANUAR 1963 FYLDT _____ ÅR

KLIP

LØSNINGER TIL DE STORE NØDDER

1 DE FEM TING ER

4 TALLENE I GIRAFFEN
BLEV FØR DU LAGDE
2000 TIL:

DIREKTØRENS
NAVN ER:

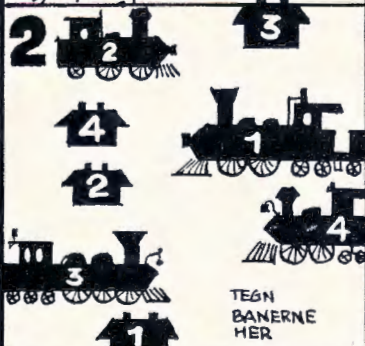
6 UGH!
STORE HØVDING
HEDDER:

9 DEN RIGTIGE VEJ TIL
LEJREN HAR BØGSTAVET:

7 REBUS LØSNINGEN
SKRIVES HER

TEGN
BANNERNE
HER

5 HER ER KUPONEN TIL
PORTRÆT
TIPS

1 x 2

1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		

8 HER SKRIVES DE 8 TING
DER IKKE BRUGES TIL
SMÅKAGER

FILOSOFFEN HEDDER:

DE FEM
LANDE ER:

A _____
B _____
C _____
D _____
E _____

3 SKRIV UD FOR HVERT
LAND, HVILKEN FARVE
DER MANGLER I DET
PÅGÆLDENDE LANDS FLAG

ISLAND _____
FRANKRIG _____
BELGIEN _____
HOLLAND _____
FINLAND _____
ITALIEN _____
NORGE _____
STORBRIANNIEN _____

LØSNINGERNE ER INDSENDT AF:

NAVN: _____

ADRESSE: _____

BY: _____

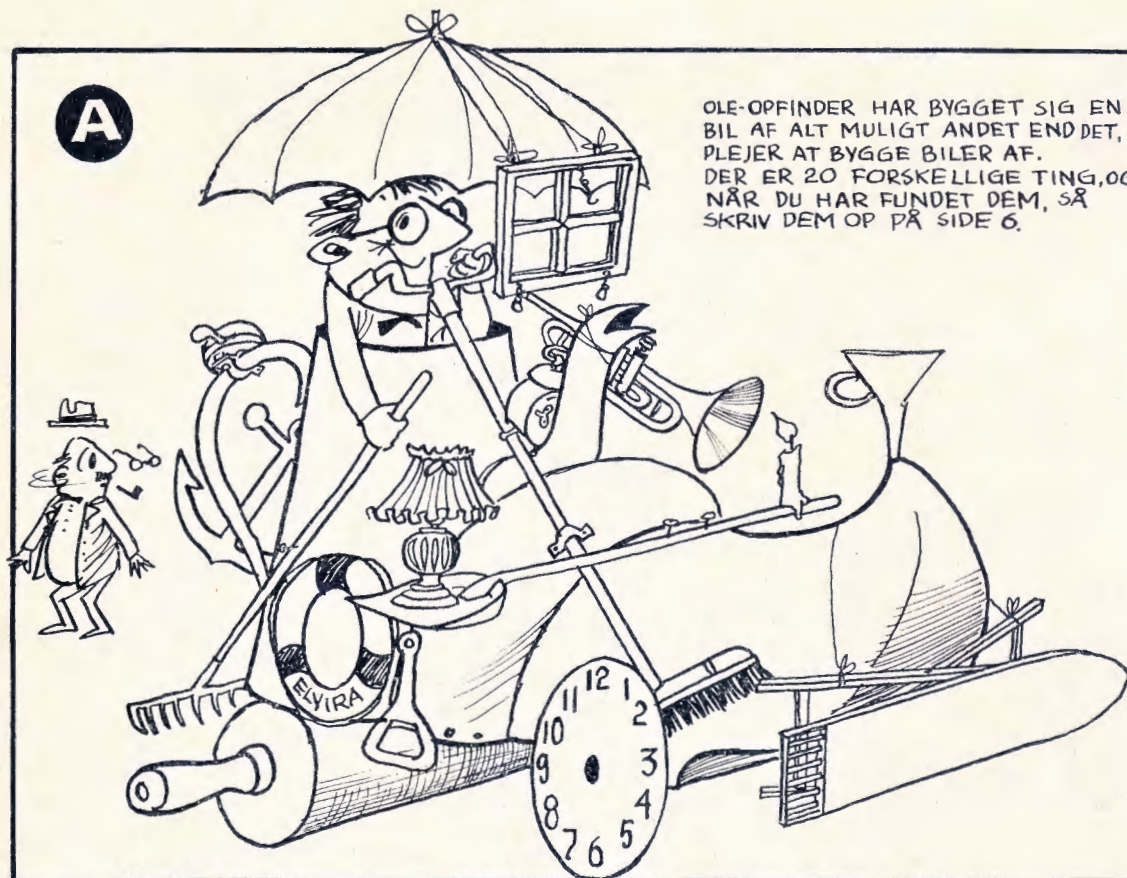
ØNSKER EVT.
GAVEKORT FRA _____

KORPS DEPOT _____

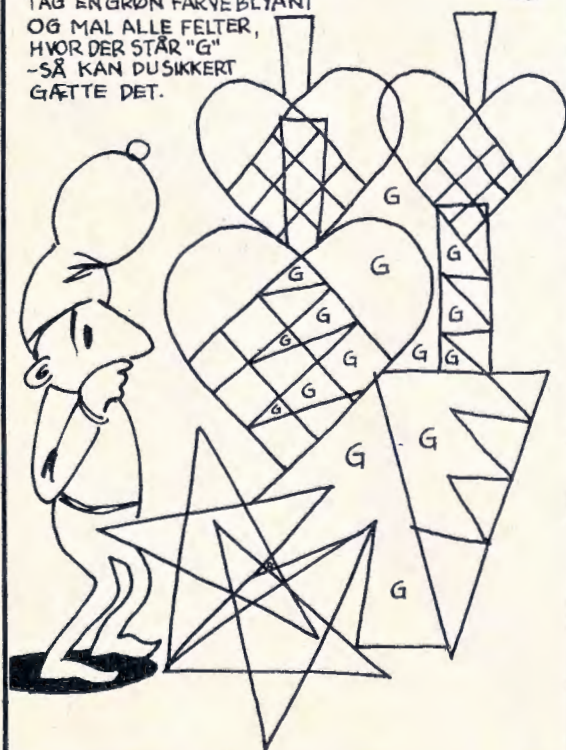
JEG ER D. 1. JANUAR 1963 FYLDT _____ ÅR

A

OLE-OPFINDER HAR BYGGET SIG EN
BIL AF ALT MULIGT ANDET END DET, MAN
PLEJER AT BYGGE BILER AF.
DER ER 20 FORSKELLIGE TING, OG
NÅR DU HAR FUNDET DEM, SÅ
SKRIV DEM OP PÅ SIDE 6.

HVAD MON DET ER, NISSEN LEDER
EFTER MELLEM JULESTADSEN?
TAG EN GRØN FARVEBLYANT
OG MAL ALLE FELTER,
HVOR DER STÅR "G"
-SÅ KAN DU SIKKERT
GÆTTE DET.

B**C**

j ÷ g

 ÷ NDOLIN

 ÷ st

 ÷ SK ÷ g

LØSNINGEN PÅ REBUS'EN
SKRIVER DU PÅ SIDE 6

